Arnavutluk Emek Partisi M.K. ve Arnavutluk Hükümetinin Çin Komünist Partisi M.K. ve Çin Hükümetine

MEKTUBU

HALKIN KURTULUŞU
YAYINLARI

ARNAVUTLUK EMEK PARTİSİ M.K. VE ARNAVUTLUK HÜKÜMETİNİN ÇİN KOMÜNİST PARTİSİ M.K. VE ÇİN HÜKÜMETİNE MEKTUBU

(29 Temmuz 1978)

Halkın Kurtuluşu Yayınları - 13

Dizgi - Baskı : Osmanlı Matbaası
Baskı Tarihi : Ağustos 1978
Yönetim Yeri : Piyerloti, Dizdariye Medresesi Sok.
8/A Daire 2/B Çemberlitaş - IST.
Yazışma Adresi : P.K. 1107 Sirkeci - İSTANBUL
Sorumlu Yönetmen : Veli YILMAZ

Arnavutluk Emek Partisi M.K. ve Arnavutluk Hükümetinin Çin Komünist Partisi M.K. ve Çin Hükümetine

MEKTUBU

HALKIN KURTULUŞU
YAYINLARI

«8 NENTORI» Yayınevinin Tiran, 1978 tarihli «LETTRE DU C.C. DU PARTI DU TRAVAIL D'ALBANIE ET DU GOUVERNEMENT ALBANAIS AU C.C. DU PARTI COMMUNISTE ET AU GOUVERNEMENT CHINOIS» (29 Juillet 1978) adlı kitabının Fransızcasından İngilizcesi ile karşılaştırılarak dilimize çevrilmiştir.

ÇİN KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİNE
ÇİN HALK CUMHURİYETİ DEVLET KONSEYİNE

7 Temmuz 1978 günü Çin Halk Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti'nin Pekin'deki elçiliğine bir resmi nota vererek, Çin hükümetinin «Arnavutluk'a ekonomik ve askeri yardımı durdurmayı, Arnavutluk'a yardım kredilerini kesmeyi» ve bu tarihe kadar «Arnavutluk'ta çalışmakta olan ekonomik ve askeri uzmanları geri çekmeyi» kararlaştırdığını bildirdi.

Sosyalist Arnavutluk'a karşı bu ikiyüzlü ve düşman davranışla ;ülkelerimiz arasında resmen imzalanmış anlaşmaları saygısızca yırttınız. En basit uluslararası kural ve ölçüleri kabaca ve keyfi biçimde çiğnediniz. İdeolojik farklılıkları Arnavutluk ile devletten devlete ilişkiler alanına yaydınız.

Sosyalist Arnavutluk'a karşı bu düşmanca eyleme girişerek ülkemiz ekonomisine ve savunmasına darbe indirmek ve zarar vermek istiyorsunuz. Arnavutluk'ta devrim ve sosyalizm davasını baltalıyorsunuz. Aynı zamanda, Arnavutluk ve Çin halklarını birleştiren kardeşçe dostluğa ağır darbeler indiriyorsunuz. ASHC gibi bir sosyalist ülkeye karşı kötü niyetli emellerinizle sosyalizmin ve devrimin düşmanlarına sevinç veriyorsunuz. Arnavutluk'a karşı bu gerici ve düşmanca eylemin ve aynı zamanda sonuçlarının sorumluluğu bütünüyle Çin tarafına ait olacaktır.

Arnavutluk Emek Partisi Merkez Komitesi ve Arnavutluk Hükümeti, Sosyalist Arnavutluk'a yardım ve kredilerin tarafınızdan ansızın kesilmesini, büyük devlet konumundan hareketle yapılmış bir gerici eylem olarak, içeriği ve biçimiyle Çin'in eskiden mahkum etmiş olduğu Tito, Kruşçev ve Brejnev'in vahşi, şöven yöntemlerini yineleyen bir eylem olarak dünya kamuoyu önünde teşhir eder.

Arnavutluk Emek Partisi ve Merkez Komitesi ve Arnavutluk Hükümeti; Arnavutluk'u suçlu göstermek, Çin'in ona ödünç verdiği yardım karşısında Arnavutluk yönetimini hiçbir temele dayanmadan sözde nankör olmakla ve iki ülke arasındaki ekonomik ve askeri işbirliğini sözde baltalamakla suçlamak için yapılan çabaları reddeder. Emperyalist-revizyonist kuşatma ve ablukaya karşı mücadele eden, ekonomik ve kültürel hızlı gelişimini sağlamak için çok yönlü ve çok büyük bir göreve girişmiş olan, sosyalist vatanın savunmasını pekiştirmek için bıkmadan çalışan Arnavutluk, küçük bir ülke olan Arnavutluk, aklı başında her kişinin kabul edemeyeceği ve hiçbir mantığa sığdıramayacağı gibi Çin ile ekonomik işbirliğini koparmayı kendisi provoke etmez ve bunu istemez, Çin'in sivil ve askeri yardım ve kredilerini reddetmez.

Marksizm-Leninizmin öğretilerinden ve proleter enternasyonalizmi ilkelerinden esinlenen Arnavutluk halkı, Partisi ve Hükümeti, Arnavutluk ile Çin arasında dostluğun, kardeşçe işbirliğinin ve karşılıklı desteğin güçlendirilmesi için bütün samimiyetiyle sürekli biçimde mücadele etmiştir. Onlar Çin'in Arnavutluk'a yaptığı yardıma, Çin halkının enternasyonalist bir yardımı olarak, dünyada devrim ve sosyalizm genel davasına hizmet eden bir yardım olarak, sosyalist denen bir ülkeden gelen bir yardım olarak her zaman büyük değer verdiler. Arnavutluk halkı, Partisi ve Hükümeti, bu yardım ve onun ülkemizin kalkınmasına ilişkin diğer dış etkenler arasındaki önemi hakkında yaptık-

ları değerlendirmelere eskiden olduğu gibi şimdi de sadıktır.

Sosyalist Arnavutluk, diğer ülkelerin halklarıyla dostluğuna hiçbir zaman, ekonomik çıkarlar sağlayacak olan bir araç olarak bakmadı. Aynı zamanda hiç kimsenin, yaptığı yardımı ve ekonomik işbirliğini, Marksizm-Leninizmle ve sosyalizmin çıkarlarıyla zıt olan siyasi ve ideolojik görüşleri ülkemize dikte etmek ve dayatmak için bir yardım olarak görmesine de izin vermedi. Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti hiç bir zaman ilkeleri pazarlık aracı haline getirmedi ve getirmiyor.

Arnavutluk Emek Partisi Bükreş Toplantısı'nda ve 1960 yılı Moskova İşçi ve Komünist Partileri Konferansı'nda Kruşçev revizyonistlerinin saldırısına karşı Çin Komünist Partisi'ni savunduğu zaman bunu, Marksizmin Leninizmin ilkelerini savunmak için tamamen bilinçli olarak yaptı. Yoksa Çin'den birkaç fabrika donanımı ve birkaç traktör almak için değil. Sosyalist Arnavutluk Birleşmiş Milletler'de Amerikan komplosuna karşı Çin Halk Cumhuriyeti'nin haklarını savunurken bunu maddi çıkarlar için değil, haklı ve ilkeli bir davayı savunmak için yapıyordu. Arnavutluk Emek Partisi ve işçi sınıfımız Çin Kültür Devrimi'nin stratejik amaçlarını desteklediklerı zaman bunu, karşılığında birşeyler elde etmek için değil, Çin işçi sınıfının, Çin komünistleri ve halkının Çin'de iktidarı gaspetmiş olan kapitalist unsurlardan ülkeyi kurtarmalarına yardım etmek için yaptı.

Arnavutluk'a yardımların kesilmesini haklı çıkarmak amacıyla Çin Hükümeti, iki devlet arasındaki ilişkilerde en olağan uygulamadan ekonomik ve teknik «kanıtlar» vermekten başka birşey yapmadı. Bunu, sizi, sosyalist Arnavutluk'a karşı bu düşmanca eylemi uygulamaya götüren gerçek nedenleri saklamak için yapıyorsunuz.

Arnavutluk'a yardım ve kredilerin durması Çin nota-

sında belirtilen 8 «olay»la haklı gösterilemez: «Arnavutluk Sanayi ve Maden Bakan Yardımcısı... gelecekteki incelemeleri reddetti... ve kibirlilikle konuşmalara son verdi»; Petrolü tam olarak işleyen rafineride Arnavutluk uzmanları «Çin'li uzmanların teknik öğütlerine uymadılar»; bir askeri inşaatta Çin projesi başarılamadı, çünkü, «Arnavutluk tarafının Jeolojik incelemeleri yeraltı sızıntılarını çok geç bulmuştu» ve Arnavutluk tarafı «fikir değiştirdi, bu çalışmaları kendisi yükümlendi ve bu inşaatla ilgili Çin yardımına son verdi»; Arnavutluk tarafı «birçok bahane öne sürdü ve imzalanan anlaşmalara rağmen biten işlerin işletilmesiyle ilgili tutanakları imzalamadı»; Arnavutluk tarafı «yüz milyon yuan renminbi tutarındaki 25 faturayı kabul etmedi»; «Çinli uzmanların teknik öğütlerine Arnavutluk tarafınca uyulmadı, metalurji kombinasının yüksek fırını kabuk bağlayıp, bozuldu» ve Arnavutluk uzmanları Çin'den özel uzmanların gelmesini beklemeden kendi başlarına bunu tamire girişti; «Çin'deki Arnavutluk elçisi 7.6.1978 tarihli Çin notasını kabul etmedi».

Çin hükümetinin sıraladığı bu «kanıtlar» ve «olaylar» bütünüyle uydurmadır ya da saptırılmıştır. Ancak bütünüyle gerçeğe uysalar bile, bir devletin uzun zaman sağlam ittifak kurduğu bir diğer devlete yaptığı ekonomik ve askeri yardımı aniden ve tek yanlı kesmesini doğrulamak için ahlaki ve hukuki bir temel olamaz.

Arnavutluk'a verilen yardım ve kredilerin durdurulmasının gerçek nedenleri, Çin notasının göstermeye çalıştığı gibi sadece teknik değildir. Tersine, derin bir siyasi ve ideolojik özelliğe sahiptir. Bu mektupta Arnavutluk Emek Partisi Merkez Komitesi ve Arnavutluk Hükümeti bu siyasi ve ideolojik nedenlere ışık tutacaktır. Ama daha önce Çin tarafının notasında belirttiği «kanıtların» dahi hiçbir şekilde gerçeğe uymadığını göstermeye çalışacağız.

(I)

Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti Hükümeti, Çin ile Arnavutluk arasında ekonomik ilişkiler hakkındaki ve özellikle Çin notasında belirtilen sorunlarla ilgili gerçeği, iki üike hükümetleri arasında bu konuda verilen notaların tamamını yayınlayarak dünya kamoyuna gösterecektir. Burada, Çin notasında belirtilen bazı «olayları» aydınlatacağız.

7 Temmuz tarihli Çin notası Çin'in Arnavutluk'a verdiği yardımlar hakkında bir dizi rakamı sıralayarak Çin yönetiminin dünya önünde böbürlenme arzusunu belirtiyor. Çin yönetimi, büyük devlet kibirliliğiyle eskiden Arnavutluk'a yaptığı yardımla sürekli olarak öğünen Sovyet revizyonist yönetiminin yaptığı ve yapmakta olduğu gibi davranıyor.

Çin yöneticilerine, öğünmelerinin, geçmişte Çin Hükümetinin yaptığı resmi açıklamalarla bütünüyle zıt olduğunu hatırlatmak zorundayız.

Diğer ülkelere yardımın 8 ilkesi hakkında Çin Hükümetinin resmi açıklamasında şunlar yazılıdır: «diğer ülkelere yardım verirken, Çin Hükümeti, her zaman eşitlik ve karşılıklı yarar ilkesine dayanır. O, bu yardımı hiçbir zaman tek yanlı bir sadaka olarak ele almaz, karşılıklı birşey olarak görür.» Ve Çu En-Lay 1964 yılında 14 devleti gezerken şunların altını çiziyordu: «başkalarına verdiğimiz yardımla öğünmek büyük devlet şovenizmi olurdu.»

Arnavutluk halkı, Partisi, ve Hükümeti, Çin Halk Cumhuriyeti'nin yaptığı yardımı ve bu yardımın ülkemizin ekonomik gelişmesindeki önemini hiçbir zaman inkâr etmedi. Onlar, bu yardımı, dost bir ülkeden geldiğini ve sosyalizmin ilkeleri anlayışıyla verildiğini düşünerek, bütünüyle samimi duygularla karşıladı ve değerlendirdiler.

Ancak 7 Temmuz tarihli Çin notasında, Çin'in Arnavutluk'a yaptığı ekonomik ve askeri yardım aşırı derece şişirilip, büyütülürken, Çin yöneticilerinin eskiden birçok kez belirttiği gibi Arnavutluk'un da Çin'e yardım ettiği konusunda bir tek kelime yoktur.

Arnavutluk'un Çin'e yaptığı yardımı değerlendirirken Moo Zedung şunları söyledi: «Öncelikle biz size teşekkür etmeliyiz. Çünkü cephenin ön safında duruyorsunuz. Çok güç koşullarda bulunuyorsunuz ve Marksizm-Leninizmi savunmak için ısrarla mücadele ediyorsunuz. Bu, çok değerli birşeydir. Bu, herşeyden daha yüksek değere sahiptir» (29.6.1962 tarihinde bir Arnavutluk heyetiyle yapılan görüşmenin tutanağından)

Çu En-Lay da şunları söylemişti: «Arnavutluk yoldaşlar, sık sık Çin'in Arnavutluk'a destek ve yardımını hatırlatıyorlar. Burada, önce Arnavutluk'un bize büyük bir yardım ve büyük bir destek sağladığını vurgulamak isterim.»

«...Çin halkı, modern revizyonistler Çin Komünist Partisine lanet yağdırırken ve gözü dönmüş biçimde ona saldırırken Arnavutluk Emek Partisinin bütün baskıları, güçlükleri ve tehlikeleri hiçe sayarak bu karşı akımı göğüslemek için doğru bir tavır takındığını, modern revizyonizmin Çin düşmanı komplolarının acımadan maskesini düşürdüğünü ve onlara darbe indirdiğini asla unutamayacaktır.» («Zer i Popullit», 9. Ocak. 1964, Tiran Toplantısında konuşma)

Çu En Lay yeniden şunları belirtti: «biz enternasyonalist görevimizi yerine getiriyoruz. Size yardım etmeseydik bir ihanet eylemine girişmiş olurduk... Avrupa'da sosyalizmin kalesi olan siz, emperyalizme, revizyonizme ve bütün gericiliğe karşı mücadele ediyorsunuz. Size yardım etmeseydik uluslararası komünistler değil, hainler olurduk. Çin ve Arnavutluk birbirlerine karşılıklı destek ve yardım sağlıyorlar. Siz Avrupa'da bir fener gibi parlıyorsunuz. Ve bo-

yun eğmeden, yılmadan mücadele ediyorsunuz. Bu, bizim için ve bütün dünya halkları için büyük bir yardım ve büyük bir destektir.» (29. Ağustos, 1971 tarihinde Pekin'de bir Arnavutluk heyeti ile görüşmenin tutanağından)

Kang Çang de benzer bir konuşma yapmıştır: «Arnavutluklu yoldaşların bize çok büyük önemli yardım yaptıklarını yoldaşlarıma sık sık söyledim ve yeniden vurguladım. Bizim size verdiğimiz kimyasal gübre fabrikasına, termik santrala, değişik fabrika ve işletmelere bakmakla yetinmeyelim. Bu, Arnavutluklu yoldaşların bize ve aynı zamanda dünya komünist hareketine sağladıkları büyük desteğin yanında önemli değildir.» (13 Kasım 1966'da Tiran'da Çin heyetinin onuruna verilen yemekte yapılan konuşmadan)

Biz Arnavutluk'un Çin'e yaptığı yardımı hatırlamaktan sıkılıyoruz, çünkü Arnavutluk Partisi ve halkı, Çin ve Çin halkı için yaptıkları herşeyi komünist bilinçle ve uluslararası kardeşlik duygularıyla yaptılar. Fakat siz, bizi bundan söz etmeye zorluyorsunuz. Çünkü Kruşçev ve Brejnev'in yolundan giderek Arnavutluk'a verdiğimiz yuanları ve fenleri saymaya başladınız!

Çin Hükümeti, verdiği notada Arnavutluk'un ekonomik kalkınmada kazandığı bazı başarıların sözde yalnızca Çin yardımıyla sağlandığı izlenimini kamuoyunda uyandırmaya çalışıyor. Çin notasında sıralanan rakamlar bu amaçla ve iç ve dış kamu oyunu etkilemek için özenle şişirilip ayarlanmıştır. Notada «Çin ile Arnavutluk arasındaki anlaşmaları yerine getirmek için Çin Hükümeti 10 milyar renminbi yuanından fazla para harcadı» denmektedir. Bu gerçeğe uymayan uydurma bir rakamdır.

İlk olarak şunu belirtmek gerekir: Çin Hükümeti yardımdan sözederken gerçekte sözkonusu olan kredilerdir, iki tarafın istek ve çıkarlarına ve egemen devletler arasındaki ilişkilerinde bilinen uluslararası uygulamaya uygun olan ve iki hükümet arasında imzalanmış, karşılıklı görev-

ler içeren, anlaşmaların getirdiği yükümlülüklerdir. Dolayısıyla burada söz konusu olan ne sadakadır ne de hıristiyanlığın merhameti.

Diğer yandan Arnavutluk tarafının elinde bulunan belgelere göre Aralık 1954 - Temmuz 1975 arasında Çin Halk Cumhuriyeti'nin Arnavutluk'a askeri yardımların dışında verdiği kredilerle ilgili iki hükümet arasında 17 anlaşma imzalandı. Bu 17 anlaşma arasında bazılarında krediler eski rubie olarak, daha sonra yeni ruble olarak, bazılarında sterlin olarak, daha sonra iç yuan ya da «ticari» yuan olarak ve hatta Amerikan doları olarak hesaplanmıştır. Anlaşmalardaki değişik paralar ilgili dönemlerde Çin Bankasının saptadığı resmi Çin kuruna göre «ticari» yuana çevrilirse, Pekin notasının bildirdiğinin tersine 1954-1975 arasında Çin'in Arnavutluk'a kredi olarak verdiği ekonomik yardımın toplam değeri «10 milyar yuandan fazla» değil, ancak 3 milyar 53 milyon «ticari» yuandır. Çin tarafının tek yanlı olarak belirlediği fiatlara göre eksiksiz işlemlerin ve genel malzemelerin değeri hesaplanırsa Arnavutluk Temmuz 1978'e kadar bu miktarın % 75'ini kullanmıştır. Ama burada şunu belirtmek gerekir: Eksiksiz işletmeler ve genel malzemeler için Çin Bankası'nın faturalarında yer alan değerler «bir ortak anlaşma ile» belirlenmiş fiatlara göre değil, anlaşmanın maddelerinin çiğnenmesi pahasına Arnavutluk tarafına, hiç danışılmadan, yalnızca Çin tarafından keyfi biçimde saptanmış rakamlardır. Bu nedenle Arnavutluk Devlet Bankası'nın, Arnavutluk'ta yapılan işlerle ilgili faturaları Çin Bankası'na geri göndermesi, Çin notasının öne sürdüğü gibi «anlaşmaların çiğnenmesi» değildir.

Çin faturalarındaki tutarın dayandığı, eksiksiz işletmelerin ve genel malzemelerin fiyatları, 8.6.1965 tarihinde Arnavutluk Halk Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında yapılan resmi anlaşmanın özel

maddelerine ve 22. 12. 1971 tarihli karşılıklı mektuplarda belirtilen maddelere uyulmadan belirlenmiştir. Bu mektupta «eksiksiz işletmelerin ve genel malzemelerin fiyatları... ticari fiyatların saptanması ilkelerine uyarak Çin ile Arnavutluk arasında ortak bir anlaşma ile belirlenecektir.» deniyordu.

Askeri yardımla ilgili Çin tarafının yaptığı değerlendirmeler bütünüyle keyfi biçimde yapılmıştır, çünkü 1967' den önceki bu türden anlaşmalarda fiyatlar, Arnavutluk tarafına danışılmadan Çin parası ile hesaplanmıştır. Çin'in Arnavutluk'a askeri yardımının en büyük bölümünü oluşturan daha sonraki yardımlarda ise ne Çin parasıyla ne de başka bir para ile somut bir fiyat saptanmamıştır.

Dolayısıyla Çin notasında belirtilen milyarlarca yuan, Çin'in Arnavutluk'a yaptığı ekonomik ve askeri yardımın gerçek tutarını oluşturmamaktadır. Tersine Çin tarafının, keyfi, tek yanlı ve gizli emeller besleyen bir talebidir. Biz, Çin tarafının kötü emelleriyle bu rakamları saptarken acele ettiğini belirtiyoruz. Bütün hesaplar anlaşmalara, protokollara ve iki taraf arasında belirlenmiş kıstaşlara göre yapılacaktır. Bu hesaplar yapılırken, kontratların belirlediği sürelerde yükümlülüklerini yerine getirmeyen ve işletmelerin önemli bir bölümünü yarım bırakan Çin tarafının neden olduğu kayıp ve zararlar da hesaba katılacaktır.

Çin tarafı, resmi anlaşma ve protokollerin ve ortaklaşa belirlenmiş kıstasların uygulanmasında dürüst davranmadı. Çin'in kredi olarak yardımıyla Arnavutluk'ta yapılan ekonomik işletmelerin büyük çoğunluğu ile altı yıl gecikme ile tamamlandı. Hatta Çin kredileriyle ilgili 1965 tarihli anlaşmaya göre, Arnavutluk'ta yapılması kararlaştırılan ferrokrom fabrikası bugüne kadar Çin tarafının hatası nedeniyle halâ tamamlanmadı. Aynı zamanda metalurji kombinasının inşaatı geç başladı ve gene Çin tarafının hatası nedeniyle kombinanın inşaat yatırımları bugüne kadar an-

cak % 67 değerinde gerçekleştirilebildi. Çin, öngörülen malzemenin ancak % 74'ünü verdi.

Çin tarafının resmi anlaşmaları açıkça çiğnemesi Arnavutluk ekonomisine büyük zararlar verdi. Bunun maddi ve manevi bütün sorumluluğu Çin Hükümetine düşmektedir. Resmi belgeler ve somut olaylar temelinde bütün hesaplar yapıldıktan sonra, iki taraftan hangisinin, ne kadar borçlu olduğu görülecektir.

Çin notasında, Çin'in Arnavutluk'a verdiği yardımın ülkemizin kalkınmasında belirleyici etken olarak sunulmaktadır. Ama bu yardım, böylesine bir etken olmadı ve olamazdı. Hiç kimsenin inkâr edemeyeceği gibi belirleyici etken Arnavutluk Emek Partisi önderliğindeki Arnavutluk halkının kendi öz güçlerine dayanma Leninist ilkesine göre sosyalizmin inşaası için kararlı, tutarlı ve kahramanca mücadelesi ve çalışması olmuştur. Arnavutluk'un sosyalizmin inşasında ve ülke savunmasında elde ettiği muazzam başarılar dış yardımın ürünü değil. Arnavutluk Emek Partisi'nin, Arnavutluk proletarya diktatörlüğu devletinin, ve Arnavutluk halkının eseridir.

Çin'den alınan yardım ancak bir yardımcı etken olmuştur. Arnavutluk'un 1977 sonuna kadar kullandığı bütün Çin kredilerinin değeri bizim ulusal gelirimizin çok düşük bir yüzdesine eşittir. Gerçek, Arnavutluk halkının Çin sayesinde hayatta kaldığı izlenimini vermeye çalışan Çin tarafının sahte yorumu değil, işte budur.

Şovenist büyük devlet anlayışı Çin yönetiminin mantığını karartmış ve onu büyük feodal toprak sahibi diliyle konuşturmuştur. Çin, notasında, Arnavutluk'a 1,8 milyon ton buğday vb. verdiğini söyleyerek böbürleniyor. Nerede ise Arnavutluk'un «Çin'in verdiği ekmek sayesinde ölmeğini» söyleyecek! Bu, Arnavutluk halkına karşı bir hakarettir. Gerçekten Arnavutluk 1956'dan 1975'e kadar Çin'den buğday ithal etti. Ancak verilen toplu rakam gerçeğe uy-

madığı gibi Arnavutluk Çin'den bütün bir dönem boyunca kredi biçiminde yalnızca 436.000 ton buğday aldı. Geri kalan buğday ona ticari yollc verildi ve Kliring anlaşması çerçevesinde ödendi. Çin notası Arnavutluk'un gerek kredi karşılığında gerekse Kliring anlaşması çerçevesinde ithal ettiği buğdayı tek bir rakam altında topladığına göre, o zaman Çin tarafı 1954-1977 döneminde Kliring anlaşması çerçevesinde Arnavutluk'un Çin'e yaptığı ihracattan niçin soz etmiyor? Arnavutluk Çin'e 1,7 milyon tondan fazla petrol, 1,3 milyon tondan fazla asvalt ve 2,7 milyon ton krom madeni ve krom konsantresi vb. verdi.

Notasında askeri yardımdan söz eden ve bu notayı kamuoyuna açıklayan Çin Hükümeti, Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti'nin savunması ile ilgili bir askeri sırrı bile bile açığa vurdu. Çin Hükümeti, bu davranışıyla, Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti'nin savunmasına ağır zararlar verdi, ve onun dış düşmanları olan, özellikle Nato bloğu kuvvetlerine başta ve Amerikan emperyalizmine, Varşova Paktının kuvvetlerine ve Sovyet sosyal emperyalizmine yardım etti. Bu, kalleşçe bir eylemdir ve sorumluluğu Çin Hükümetinindir.

Çin Hükümeti, notasında Arnavutluk emekçilerine karşı suçlamalarına özel bir yer ayırmaktadır. Sözde, Arnavutluk emekçileri Arnavutluk'a gelen Çin uzmanlarına saygı göstermemişler ve onlarla birlikte çalışmak istememişler. Bunlar yalanlamaya bile değmeyen iftiralardır. İnancımız şu ki, halkımızın içinde yaşamış ve çalışmış olan hiç bir Çinli uzman vicdanen bu suçlamalara katılmayacaktır. Arnavutluk işçileri, uzmanları ve yöneticileri Çinli uzmanlarla her zaman dostça ve kardeşçe bir anlayış içinde çalıştılar. Onların çalışmasına değer verdiler, bilgi ve deneylerine saygı gösterdiler.

Belli emeller peşinde koşan Çin notası 24 yıl içinde 6.000 uzmanın Arnavutluk'a gönderildiğini belirtmekte-

dir. Bu toplu rakamın verilmesinden amaç, inşaat, sanayi ve tarımda gerçekleştirilen her şeyin, Arnavutluk'ta yapılmış olan herşeyin onurunun sözde bu 6.000 uzmana ait olduğunu göstermektir. Ama yeni Arnavutluk'un kuruluşu Arnavutluk halkının kendisinin eseridir. Değişik işletmelerin inşaatında, yüzbinlerce kalifiye işçi ve vasat teknisyenin yanında onbinlerce Arnavut uzman, mühendis ve teknisyen hergün bıkmadan çalışmıştır. Onların çalışması ve bilgileri olmaksızın hiçbir eser inşa edilemezdi.

Çin notası, Arnavutluk halkının Çin'den gönderilen uzmanların emeğini cömertçe ödediğinden de söz etmiyor. Nota bundan söz etmiyor ama Çin'in, Arnavutluk demir madeni ile ilgili deneyler için 100 milyon yuan harcadığını bize hatırlatıyor. Üstelik, Arnavutluk'tan geri çağırılan Çinli uzmanlar, üstlerinin emrine uyarak Arnavutluk uzmanlarına hiç bir teknik belge bırakmadılar. Çin yardımıyla Arnavutluk'ta yapılmakta olan kurumlarla ilgili ellerindeki bütün teknik belgeleri yaktılar ya da yanlarında götürdüler.

Iki yandaş, iki devlet arasında somut ekonomik sorunlarla ilgili olarak çözümü mutlaka karşılıklı konuşma gerektiren sorunların ortaya çıkması doğaldır. Ama Çin yönetimi olağan görüşmeler yapmayı yararlı bulmadı, çünkü o kendi görüşlerini Arnavutluk'a zorla kabul ettirmek istiyordu. Ekonomik sorunlarla ilgili olarak Çin tarafından Arnavutluk'a değişik görünüş ve biçimlerde uyguladığı baskılar yeni değildir. Çin yönetimi uzun zamandır bunu alışılmış bir uygulama haline getirdi. Çin'in Arnavutluk'a kredi biçiminde ekonomik yardım vermesi için yapılan anlaşmaların imzalanmasında ve daha sonra bu anlaşmaların uygulanmasında birçok tartışma oldu. Arnavutluk tarafı, tek yanlı bir gelişmeyi Arnavutluk'a dayatmak ve onun hızlı ve güvenilir ilerlemesini yavaşlatmak isteyen Çin yönetiminin görüşlerine başarıyla karşı koydu.

Uzun tartışmalar boyunca Çin önderliğinin baskısı o noktaya vardı ki, Çin tarafı Vau i Dejes hidroelektrik santralı ve Fierze hidro-elektrik santralı projelerini hazırlamaktan vazgeçti. Böylece bu çok önemli sanayi projelerini hiç bir zaman yapmamamızı amaçlıyordu. Çin yönetimi, Arnavutluk'un böylesine büyük ve karmaşık hidroelektrik santrallerinin projelerini hazırlayabilecek teknik yeteneğe sahip olmadığını düşünüyor ve bu eserlerin yapımından vazgeçileceğini hesaplıyordu. Ama sonunda bu krediyi vermek zorunda kaldı, çünkü Arnavutluk tarafı bu iki hidro-elektrik santralinin projelerini hazırlamayı kendi üzerine aldı.

Ve bu iki hidro-elektrik santralı Arnavutluk uzmanları tarafından projelendirildi ve yapıldı. Çinli uzmanlar projelere karışmadılar, danışman olarak çalıştılar.

Bir çok olay ve belge bize şunu gösteriyor: Çin siyaseti, büyük dönüşler yaptığında, Arnavutluk Partisi ve hükümeti bunlara katılmadığı zaman Çin hükümeti en değişik baskılara ve kısıtlayıcı ekonomik önlemlere başvurdu. Bu tavırlar Çin hükümetinin yinelenen cafcaflı demeçlerini açıkça yalanlamaktadır. Bu amaçlara göre «Çin hükümeti, diğer ülkelere yardım verirken, bundan yararlanan ülkelerin egemenliğine kesinlikle saygı gösterir ve hiç bir koşul koymaz, hiç bir ayrıcalık istemez».

Çin notasında şunlar yazılı: «... Arnavutluk tarafı, iç ve dış siyasetinin ihtiyaçları için... Çin'in Arnavutluk'a verdiği yardımla ilgili olguları bile bile değiştirdi...» Bu sözler, Çin yönetiminin entrikacı anlayışını ve onun Arnavutluk'u siyasi, ideolojik, ekonomik bakımdan Sovyet sosyal emperyalizmine ya da Amerikan emperyalizmi ve gerici burjuvaziye boyun eğmiş olarak görmek istediğini ortaya koymaktadır. Çin yönetimi böylesi sözler kullanıyor, çünkü Arnavutluk'u tecrit olmuş zannediyor, Arnavutluk'un Çin sayesinde nefes aldığını ve yaşadığını ve şimdi ise sokak

ortasında kaldığını, emperyalistlerin ya da sosyal emperyalistlerin avı haline geldiğini zannediyor. Geçmişte Kruşçev ve Mikoyan da böyle düşündü ve böyle konuştular. Onlara göre Arnavutluk «30 paraya» satılacaktı. Sovyet yardımı olmazsa «15 gün içinde açlıktan ölecekti»!

Oysa hayat, Arnavutluk'un satılmadığını ve açlıktan da ölmediğini kanıtladı. Arnavutluk sosyalizmin inşasında büyük başarıyla ilerledi. Bütün bunlar Çin yardımı sayesinde değil, Arnavutluk halkının kahramanca çalışması ve şanlı mücadelesi ile sağlandı.

Gelecekte de Arnavutluk halkı Arnavutluk Emek Partisi önderliğinde, kendi özgüçlerine dayanarak sosyalizm yolunda her zaman başarıyla yürüyecek, dostları ve halkların gözünde, Marksizm-Leninizmin yenilmez gücü ve canlılığının, sosyalizmin gücünün halkın gücünün örneği olacaktır.

Sosyalist inşa ve anayurt savunması için verdiğimiz mücadelede, Çin Hükümetinin düşmanca eyleminin ülkemizde yarattığı güçlükleri başarıyla karşılamak ve aşmak için harcadığımız çabalarda, gerçek devrimcilerin, özgürlüğe aşık halkların ve bütün dünyadaki ilerici kişilerin uluslararası yardımını görüyoruz ve gittikçe daha fazla göreceğiz. Arnavutluk hiçbir zaman tecrit olmadı ve asla olmayacaktır.

Partinin tesbit ettiği Arnavutluk Kalkınma Planları, Çin'in yarım bıraktığı işler ve bunlara eklenecek yeniler de dahil bütün alanlarda kendi güçlerimizle halkın fedakar çalışması ve kararlılığı ile başarılacaktır.

(II)

Çin Hükümetinin Arnavutluk ile ekonomik ve askeri işbirliği anlaşmalarını tek yanlı kaldırması, iki ülke arasında resmen yapılmış anlaşmaları keyfi biçimde çiğnemesi, sosyalist ekonomimiz için çok sayıda önemli projeyi ta-

mamlamadan bırakması, uzmanları geri çekmesi ve diğer deliller. Çin yönetiminin iyice belirlenmiş bir siyasi ve ideolojik çizgisini yansıtmaktadır. Bunlar, Çin yönetiminin Marksizm-Leninizmden ve proleter enternasyonalizmi ilkelerinden sapmasının, Amerikan emperyalizmine, uluslararası sermayeye ve gericiliğe yakınlaşmasının ve onlarla işbirliğinin uluslararası alanda devrim ve kurtuluş güçlerine yardım ve destekten el çekmesinin Çin'in bir emperyalist süper devlet haline gelme amaçlarının bir sonucudur.

Çin yönetiminin izlediği ve zikzaklarla dolu bir süreç izleyen bu çizgi, sosyalizm, devrim ve halkların kurtuluş davasını herşeyin üstüne koyan Arnavutluk Emek Partisi'nin sürekli muhalefetiyle karşılaşmıştır. Arnavutluk Emek Partisi ile Çin Komünist Partisi arasında, giderek ağırlaşan ciddi ideolojik ve siyasi çelişkilerin ortaya çıkmasının nedeni işte budur. İşte tam olarak, Partimiz ve Arnavutluk halkı Çin'in büyük devlet çizgisi ve görüşlerini kabul etmediği ve bunlara boyun eğmediği içindir ki, Çin Komünist Partisi yönetimi ve Çin Hükümeti sosyalist Arnavutluk'a yardımı kestiler ve ideolojik görüş ayrılıklarını devletler arasındaki ilişkiler alanına yaydılar.

Arnavutluk Emek Partisi Merkez Komitesi bu farklılıkları her zaman Marksist-Leninist yolla, yoldaşlık ruhundan esinlenen tartışmalar ve açıklamalar yoluyla, bunları asla açığa vurmayarak çözümlemeye çalıştı.

Bu sorunla ilgili olarak Partimiz şu ilkeye dayandı: Aralarında sıkı dostluk ilişkileri olsa dahi değişik parti ve devletler arasında farklılıklar ve anlaşmazlıklar ortaya çıkabilir. Suçlu taraf hangisi olursa olsun, bu farklılık ve anlaşmazlıkları çözümlemek için tartışmalar gerekir. Ve bu ilkenin uygulanması sosyalist ülkeler ve komünist partiler arasında daha da gereklidir. Karşılıklı dostça tartışma ve açıklamalar gibi kurallar mutlaka uygulanmalıdır. Çün-

kü bu Marksist-Leninist kurallar, kötü emelleri gizleyen iki yüzlü dostluğu değil, samimi dostluğu korur; bilimsel teorimiz olan Marksizm-Leninizmin saflığını korur, devrimi ve halkların mücadelesini güçlendirirler.

Komünist Partiler arasındaki ilişkilerle ilgili Marksist-Leninist kurallar, şu ya da bu partinin eylem ve çizgisinde görülen yanılgılar için doğru ve karşılıklı, ilkeli ve yapıcı, eleştiri kuralını da içerir. Yoldaşlık anlayışıyla yapılan bu tür bir eleştiri, Çin yönetiminin yorumladığı gibi polemik olarak nitelendirilemez. Polemik, kelimenin kendisinin belirttiği gibi, bir ideolojik ve siyasi mücadele durumunu, uzlaşmaz olmayan ayrılıkların uzlaşmaz hale gelmekte olduğu br durumu belirtir.

Çin Komünist Partisi ile ilişkilerinde Arnavutluk Emek Partisi, gerçek komünist partiler arasında uygulanan bu Marksist-Leninist ilkelere ve kurallara kesinlikle bağlı kaldı. Partimiz, Çin Komünist Partisi'nde, Marksizme-Leninizme ve proleter enternasyonalizmine, sosyalizmin ve devrimin çıkarlarına zıt tutum ve eylemler gördüğü her zaman ona yanılgılarını açıkladı ve yoldaşça bir zihniyetle onu eleştirdi. Partimizin ve devletimizin yazdığı ve sizin elinizde olan belgeler bunu doğrulamaktadır. Ama Çin yönetiminin tutumu ne oldu? Çin yönetimi, Arnavutluk Emek Partisi'nin ve Arnavutluk Hükümetinin destek ve yardımını sıcakça karşılayıp bol bol överken, partimizin ilkelere uygun olan haklı uyarılarını hiç bir zaman iyi karşılamadı. Çin Komünist Partisi yönetimi, partiler arasındaki ilişkilerde Leninist kural ve yöntemlerin uygulanmasını asla istemedi. Çin Komünist Partisi yönetimi, büyük güç, büyük parti ve büyük devlet mantığı ve görüşleriyle düşünüp davranarak ve kendisini yanılmaz bir dahi olarak görerek, başkalarına, özellikle küçüklere, kendi görüşlerini dikte etmek ve zorla kabul ettirmekten başka bir yol tanımadığını gösterdi.

Var olan ayrılıklardan bağımsız olarak Arnavutluk Emek Partisi ve Arnavutluk Hükümeti, Çin'i ve Çin'de sosyalizm davasını özellikle en güç iç ve dış siyasi dönemlerde, her taraftan hatta, bugünkü dostlarından dahi saldırıya uğradığı ve tecrit olduğu dönemlerde açıkça desteklediler. Partimiz ve hükümetimiz, ağır tehdit altında olan Çin'de devrimin kaderini savunduklarına, yüce proleter enternasyonalizmi çıkarlarını ve Arnavutluk ile Çin arasındaki dostluğu savunduklarına inanarak bu desteği açıkça sağlamışlardır. Sosyalizmin düşmanlarına karşı Çin'in safında yer alarak ve Çin'in doğru tutum ve eylemlerini destekleyerek Arnavutluk komünistleri ve halkı Çin'de Marksizm-Leninizmin ve sosyalizmin mevzilerinin güçlendirilmesi için mücadele ediyorlardı.

Çin yönetimini kibirli bir biçimde Arnavutluk'a yardımını kesmeye iten siyasi ve ideolojik nedenleri daha iyi anlamak için, Çin yönetiminin Arnavutluk Emek Partisi ile ilişkilerinde büyük devlet olarak şoven tavırlarını anlamak için ve Partinin, Arnavutluk hükümeti ve halkının Çin ve Çin halkı önünde açık, kardeşçe ve doğru tutumunu örneklendirmek için Arnavutluk-Çin ilişkilerinin gelişmesine bakmak gereklidir.

1. Partimiz ve ülkemiz arasındaki bağlar, Çin'de devrimin zaferinden sonra, Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra kuruldu. Bu bağlar, özellikle 1960'dan sonra Kruşçev revizyonizmine karşı açık mücadele başladığı zaman gelişti ve pekişti. Emperyalizme ve modern revizyonizme karşı mücadele partilerimizi birleştirdi. Çin'in bu mücadeleden uzaklaşması partilerimizin yollarını ayırdı.

Arnavutluk Emek Partisi'nin modern revizyonizme karşı mücadelesi Enformasyon Bürosu'nun Titoculuğu mahkum etmesinden önce başlamıştı. Bu mücadele, Stalin'in ölümünden sonra revizyonizmin Kruşçevci türünün doğmaya başladığı sırada daha da sertleşti. Partimiz, dış

siyasette olduğu gibi komünist partilerle, özellikle partimizle ilişkilerde Kruşçev'in ve çetesinin anti-Marksist tutum ve davranışlarına karşı çıkarak bu mücadeleyi daha da genişletti ve yoğunlaştırdı.

Kruşçevci sapma, Marksist-Leninist teorinin her alanda ve her sorun için revizyonunu (yeniden gözden geçirilmesini) temsil ediyordu. Kruşçevci strateğinin amacı, Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğünü yıkmak ve kapitalizmi kurmak, ülkeyi Amerikan emperyalizmiyle birlikte dünyayı paylaşacak ve ona egemen olacak bir emperyalist süper devlete dönüştürmekti. Bu strateğiyi uygulamak için Kruşçev Stalin'e ve bolşevizme saldırdı. Sovyetler Birliği'nde ve dışarda sınıf mücadelesinin söndürülmesini öğütledi. Çağdaş dünyada güçler oranının değiştiğini, Amerikan emperyalizmi ve uluslararası gerici burjuvazinin anlayışlı hale geldiğini öne sürerek, Marksizm-Leninizmin temel tezi olan şiddete dayanan devrimin terk edilmesini haklı çıkarıyor ve sözde barışçıl yol hayalini yayıyordu. Komünist ve işçi partileriyle ilişkilerinde Kruşçevciler «baba parti» anlayışından yola çıkıyor ve «orkestra şefinin değneğini» sallıyorlardı. Onların istediği, partileri kendi emirlerine ve güçlerine boyun eğdirmek, onları kendi dış siyasetlerinin araçları haline dönüştürmekti. Bu yolda giden Kruşçev, Brejnev ve diğerleri, Yugoslav revizyonistleri ile uyuştular; Marksizm-Leninizme ve devrime karşı mücadelede onlarla ortak davayı izlediler.

Arnavutluk Emek Partisi, Kruşçevciliğin bu karşı-devrimci ihanet çizgisine karşı kararlılıkla ve yılmadan mücadele etti. O özellikle Titoculuğa Kruşçev tarafından ideolojik olarak yeniden saygınlık kazandırılmasını reddetti ve bunu teşhir etti. Bu davranışıyla Kruşçev, oportünizm ve ihanet batağına bütünüyle batıyordu. Belgelerin gösterdiği gibi, Çin Komünist Partisi, Yugoslav revizyonizmine karşı tavrındaki bocalamalarına rağmen, 1960'ın başında

kimsenin etkisi altında kalmaksızın, Tito ve grubuna, Kruşçev tarafından yeniden saygınlık kazandırılmasını mahkûm etti.

Bilindiği gibi Haziran 1960'da Bükreş Toplantısı yapıldı. Bu toplantıda, Kruşçev'in ve Kruşçevcilerin karşı-devrimci çizgisi daha iyi doğrulandı. Onlar, Marksizm-Leninizme bütün yönlerde saldırmakla yetinmediler, aynı zamanda Çin Komünist Partisi'ne de doğrudan saldırdılar. Arnavutluk Emek Partisi, bu toplantıda Çin Komünist Partisi'ni açıkça destekledi; bütün Kruşçevci revizyonistlerin baskılarını ve öfkesini üzerinde toplayarak, onu sonuna kadar savundu. Partimiz, Marksizm-Leninizmi ve halk Çin'ini savunduğunun bilinciyle, tam komünist bilinçle ilkeli bir savunma yaptı.

Bükreş toplantısı ve daha sonra 81 komünist ve işçi partisinin Moskova Konferansı, Marksist-Leninistlerle Kruşçevci revizyonistler arasında kesin kopuş ve aralarındaki açık probleminin başlangıcını belirtti. Partimiz, Kruşçev revizyonizmine karşı mücadeleye başlayıp, kararlılıkla yürütürken, Çin yönetimi kararsız görünüyor ve Kruşçev'e karşı kesin tavır takınıyordu. Arnavutluk Emek Partisi ile Kruşçev revizyonistleri arasında gelişen çetin polemiğin ilk dönemlerinde Çin, Arnavutluk'la aynı görüşteydi. Ama bu yalnızca yüzeyde kalıyordu; çünkü temelde, daha sonra doğrulandığı gibi Sovyetlerle uzlaşmak ve polemiği susturmak istiyordu. Bu, özellikle Sovyetler Birliği Komünist Partisi 22. Kongresinde Çu En-Lay'ın yaptığı konuşmada açıkça görüldü. Çu En-Lay burada Partimizi savunmadı, tersine polemiğe son verilmesini istedi. Çin yönetimi, bu açık olmayan tavrı Arnavutluk lehine bir yardım olarak görmektedir. Ancak polemiğin susturulmasını istemek, ne sosyalist Arnavutluk'un çıkarına, ne de Çin'in kendisinin çıkarınaydı. Bu, yalnızca Kruşçev'in ve onun, sosyalizme ve Marksizm-Leninizme karşı mücadelesinin işine yarıyordu.

2. Revizyonizme karşı mücadelede Çin Komünist Partisi'nin kararsız tavrı, Haziran 1962'de daha açık biçimde ortaya çıktı. O dönemde Arnavutluk Emek Partisi, uluslararası alanda partilerimizin ortak mücadelesinin taktik ve stratejisi ile ilgili önemli sorunları üzerine Çin Komünist Partisi ile konuşmak için Pekin'e bir heyet yolladı. Partimizin heyeti orada Çin yönetiminin çok hatalı görüşleriyle karşılaştı.

O dönemde Mao Zedung'dan sonra Çin Komünist Partisi'nin başlıca yöneticisi olan ve görüşmeleri Çin tarafından yürüten Liu Şao-Şi ve aynı zamanda o sırada Çin Komünist Partisi Genel Sekreteri olan Deng Siao-Ping, Çin yönetiminin şu görüşünü ısrarla savundular: Anti-Emperyalist Cephe, o sırada revizyonist Nikita Kruşçev kliği tarafından yönetilen Sovyetler Birliği'ni de mutlaka içermeliydi.

Partimizin heyeti, aynı zamanda revizyonizmle mücadele etmeksizin emperyalizme karşı başarıyla mücadele edilemeyeceğini belirten Lenin'in öğretilerine dayanan Arnavutluk Emek Partisi'nin çizgisini savundu. Heyetimiz, Arnavutluk Emek Partisi'nin şu görüşünü ısrarla savundu: Anti-emperyalist cephe hiç de Sovyet revizyonistlerini içine almak zorunda değildir, tersine mücadelesini hem genel olarak emperyalizme ve özel olarak Amerikan emperyalizmine karşı, hem de Sovyet revizyonizmine karşı aynı zamanda yürütmelidir.

Çin yönetimi, Sovyet revizyonistleriyle uzlaşma çizgisini kanıtlamak için, ona göre baş düşman olan Amerikan emperyalizmine karşı «herkesle» birleşmek gerekliliğini gösteriyordu. Bu oportünist tez, diğer şeylerin yanı sıra Çin yönetiminin Sovyet revizyonist şeflerine karşı hayallerini de belirtiyordu. Pekin'deki görüşmeler sırasında Deng Siao-Ping, Partimiz Merkez Komitesi Heyetine şunları açıkladı: «Kruşçev'in değişmesi ve bir Tito haline gel-

mesi imkansızdır. Sovyetler Birliği hiç bir zaman bir sosyalist ülke olmaktan çıkamaz.» (11 Haziran 1962 tarihli görüşmenin tutanağından)

Arnavutluk Emek Partisi, Kruşçev revizyonistlerinin de yer alacağı tek anti-emperyalist cephe hakkındaki bu görüşlere ve Çin tezine katılmadı. Çin yönetimi ise oportünist tutumunda ısrar etti.

Daha sonraki olayların gelişimi, Kruşçev revizyonizmine karşı Marksist-Leninist güçlerin mücadelesinin yükselişi, Kruşçev'in bölücü faaliyetinin yoğunlaşması ve özellikle Ağustos 1963'de İngiltere, Sovyetler Birliği ve Amerika arasında atmosferde nükleer denemelerin durdurulmasıyla ilgili ve iki süper devletin dünya egemenliği kurmak için ortak çabalarını belirten anlaşmanın imzalanması, Çin yönetimini Kruşçev'le açık polemiğe girişmeye zorladı. Böylece ancak, Çin yönetiminin Sovyet revizyonistleriyle istediği uzlaşma ve anlaşma gerçekleşmediği zamandır ki Çin Komünist Partisi, gerçekten Kruşçev'e karşı yola girdi ve Arnavutluk Emek Partisi'nin kararlı, tutarlı ve ilkeli mücadelesine katıldı. Hemen hemen üç yıldır Kruşçev'in ve bütün modern revizyonizmin çılgınca açık saldırılarına tek başına karşı koyan Arnavutluk Emek Partisi ve Arnavutluk halkı bundan dolayı sevinç duydular. Emperyalizme ve revizyonizme karşı mücadelede Partilerimiz arasındaki bağlar ve işbirliği daha sağlamlaştı.

Partimiz, bu mücadelenin yaygınlaşması ve şiddetlenmesi için hiç bir çabayı esirgemedi, çünkü bu mücadele, sosyalizm ve halkların kurtuluş davasının savunulması için anti-emperyalist ve anti-revizyonist güçlerin seferber edilmesine hizmet ediyordu. Ama daha ilerde de göreceğimiz gibi Çin yönetimi, bu mücadele içinde tutarlı ve ilkelere sadık görünmedi.

3. 1964 yazında Çin propagandası, Çin-Sovyet sınır sorunlarından söz etmeye başladı. Mao Zedung'un bir

grup Japon sosyalist milletvekili ile yaptığı bir görüşmeye dayanan bu propaganda, yüzbinlerce kilometrekarelik geniş toprakların Rus Çarları tarafından Çin'den koparıldığını ve Sovyetler Birliği'nin, Avrupa'da da 2. Dünya Savaşı sonucu ortaya çıkan toprak sorunları olduğunu savunuyordu.

Arnavutluk Emek Partisi, Mao Zedung'un sınırların yeniden gözden geçirilmesi sorununu ortaya atmasını onaylamadı. Partimizin görüşüne göre Çin yönetimi burada iki önemli hata yapıyordu. İlk olarak, o sırada sınır sorununu ortaya atmak Kruşçevciliğe karşı ideolojik mücadeleye katkıda bulunmuyordu. Tersine bu, Sovyet yönetimine, Çin'e ve Marksist-Leninistlere karşı kullanacağı güçlü bir silah veriyor ve ona, Kruşçevci ihanetin maskesini düşürmek için yürütülen ideolojik mücadelenin etkişini yok etme ve bu sorunu bir sınır olayı, toprak talebi için yürütülen bir mücadele gibi gösterme yolunu açıyordu. Diğer yandan 2. Dünya Savaşından sonra Sovyetler Birliği'nin bazı Avrupa ülkeleri ile yaptığı sınır düzenlemeleri söz konusu edilerek haksız biçimde Stalin'e saldırılıyor ve uluslararası gericiliğin Stalin'e karşı «etki alanları yaratmak» suçlamaları destekleniyordu. Çin yönetimi, bu tezi savunan Tito ile bu noktada uzlaşıyordu. Bununla birlikte Tito zafer kazanmış devletlerin geçmişte Yugoslavya'ya uyguladığı haksızlıkların düzeltilmesi söz konusu olduğunda basbas bağırıyor ama başka bir halkın zararına ve Yugoslavya'nın çıkarına yapılmış haksızlıklar söz konusu olunca susuyordu.

Sınırların yeniden gözden geçirilmesi ile ilgili Çin tezi basit bir sorun değildi. Bu tez, büyük devlet şovenizmi ve burjuva milliyetçiliği anlayışını ifade ediyordu, Avrupada savaşı kışkırtıyordu.

Arnavutluk Emek Partisi Merkez Komitesi, Leninist kurallara saygılı kalarak, tam bir dürüstlük ve yoldaşlık

anlayışıyla, 10 Eylül 1964 tarihinde Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne ve bizzat Başkan Mao Zedung'a yolladığı bir mektupta bu sorunlar hakkındaki görüşlerini açıkça bildirdi.

Bu mektupta şunlar da yazılıydı: «Sovyetler Birliği ile şimdi toprak sorunlarını ortaya atmanın mücadelemize büyük zarar vereceğini düşünüyoruz. Bunu yaparsak düşmana, bize karşı kullanacağı güçlü bir silah vermiş oluruz. Bu, ilerlememizi felce uğratır.

«Sovyet halk kitleleri, Kruşçev'in revizyonist propagandasının baskısı, Kruşçev'in lanetleme ve uydurmalarının etkisi altında olduğu için ve daha birçok nedenden Çin Halk Cumhuriyeti'nin şimdi Sovyetler Birliği'nden niçin toprak talebinde bulunduğunu anlayamayacaktır. Sovyet halk kitleleri bu talebi kabul etmeyeceklerdir ve Sovyet propagandası onları size karşı çıkarmaya çalışmaktadır. Gerçek Sovyet komünistlerinin dahi bunu anlayamayacaklarını ve kabul etmeyeceklerini düşünüyoruz. Bu, mücadelemiz için çok büyük bir kayıp olacaktır.

«... varsa eski yaraları açmamak gerektiğini, Sovyetler Birliği'nin başkalarından toprak alıp almadığı hakkında polemik ve mücadeleye girmemek gerektiğini, tersine mücadelemizi yalnızca emperyalizm ve modern revizyonizmin oluşturduğu büyük yaraya karşı, Kruşçev, Tito ve bütün uşaklarının hain gruplarının büyük ihanetine karşı yoğunlaştırarak yürütmek gerektiğini düşünüyoruz».

Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi, Partimizin doğru ve ilkeli mektubuna cevap vermedi. Çin yönetimi bu çok önemli sorunda Partimize en küçük açıklamada bulunmadı. Mao Zedung bir sözlü açıklamayla yetindi: «Polemik yapmamak için mektubunuza cevap vermeyeceğiz». Leninist kurallara göre yoldaşça bir anlayışla yapılmış eleştiri, görüşlerin bildirilmesi ve karşılıklı açıklamalar iki komünist partisi arasında olağan uygulamalardır. Bunlar hiç bir şe-

kilde bir polemik oluşturmazlar.

Partimiz, Çin yönetiminin doğru olmayan tutumuna rağmen bu ayrılıkları açığa vurmadı. O Çin ile yan yana emperyalizme ve revizyonizme karşı, devrimci mücadelesini sürdürdü.

4. 1964 Ekim'inde Kruşçev devrildi. Bu olay, Çin yöneticilerinin Sovyet revizyonistlerine karşı kararsız tavrını yeniden ortaya çıkardı. Onlarla uzlaşma ve yakınlaşma arzusu yeniden canlandı.

29 Ekim 1964 günü Çu En-Lay, Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi ve Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi adına, Vietnam, Kore, Romanya ve Küba büyük elçilerinin huzurunda Pekin'deki Arnavutluk büyük elçisinden, başına Brejnev geçen yeni Sovyetler Birliği yönetimini desteklemek için, Partilerimizin Moskova'ya heyetler göndermesini ve «ortak düşman emperyalizme karşı mücadelede» yeni yönetimle birleşmesini öneren Çin teklifini Arnavutluk Emek Partisi Merkez Komitesi'ne iletmesini istedi. Çu En-Lay, bu amaçla Sovyet tarafına Arnavutluk'u 7 Kasım Bayramına çağırması için öneri götürmüş olduğunu da ekledi.

Bu görüşmede Çin yönetiminin görüşünü doğrulamak için Çu En-Lay şunları söyledi: «Sovyetler Birliği'nde değişiklikler oldu. Bu değişikliklerin etkisi ve önemi, Sovyetler Birliği ile sınırlı değildir. Sosyalist partiler ve ülkelere ve bütün uluslararası komünist harekete ve hatta ortak düşmanlarımıza ve uşaklarına kadar yayılmaktadır. Kısacası bu iyi birşeydir. Bir değişiklik olmuştur.

«... işte bu nedenle yeni parti yönetimine ve Sovyetler Birliği'ne bir kutlama telgrafı yolladık. Bu değişikliği desteklediğimizi ve memnunlukla karşıladığımızı onlara bildirdik.

«... şimdi Pekin'de 16 Ekim'den bu yana basınımızda ateşkes ilan ettik».

«... biz şimdilik birçok büyük sorun çözülememesine rağmen ortak düşmana karşı Marksizm-Leninizm temellerinde birleşmek için böyle davranıyoruz.»

Çu En-Lay, Kruşçevcilerin girişimiyle ansızın kesilmiş olan diplomatik ilişkilerin Sovyetler Birliği ile Arnavutluk arasında var olmadığını çok iyi bilmesine rağmen gene de Arnavutluk'un Moskova'ya bir heyet göndermesi için ısrar etmekten geri kalmadı ve büyük elçimize şunları söyledi: «Arnavutluklu yoldaşların önerimizi incelemekle iyi yapacaklarını düşünüyoruz. Bu, Sovyetlere el uzatmak ve düşmanlarımıza karşı mücadelede onlarla birleşmek için iyi bir fırsattır.»

Arnavutluk Emek Partisi Merkez Komitesi, revizyonizme karşı mücadelenin söndürülmesi ve onunla ideolojik uzlaşma yolunu açan bu öneriyi kabul edemezdi. Sovyet revizyonistleri ile böyle bir uzlaşma çizgisine katılmak Marksist-Leninist hareket için felaket olurdu. Bu, ağır sonuçlar getirecek bir darbe olurdu. Bu nedenle Partimiz, Çin yönetiminin isteğini kesinlikle kabul etmedi ve onu kararlılıkla geri çevirdi.

Arnavutluk Emek Partisi Merkez Komitesi, Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne yollanan 5 Kasım 1964 tarihli mektupta Marksist-Leninist dürüstlük anlayışıyla, Çin yönetiminin Sovyetler Birliği'ndeki değişikliklerle ilgili değerlendirmesinin hatalı ve Moskova'ya gitme önerisinin kabul edilemez olduğunu sabırla açıklıyordu.

Bu mektupta diğer şeylerin yanı sıra şunlar söyleniyordu:

«Şüphesiz ciddi sonuçlara yol açacak bu önemli olay, gene de en azından şimdiye kadar revizyonizmi kesin bozguna götürmedi. Henüz Marksizm-Leninizmin revizyonizme karşı kesin zaferini ilan etmedi. Yalnızca, revizyonizmin çürümesini hızlandırdı. Revizyonizmi mezarına yaklaştırdı. Oysa Kruşçev'in yerini alanlar, Kruşçevsiz Kruş-

çevizm siyasetini uygulayarak revizyonizmi bu mezardan kurtarmaya çalışıyorlar.

«... Kruşçev'in siyasi alandan uzaklaştırılması Marksizm-Leninizm için önemli bir başarı olmasına rağmen, Arnavutluk Emek Partisi Merkez Komitesi, bu olgunun abartılmaması gerektiğini, Marksist-Leninistlerin uyanıklığı bırakmamaları ve Kruşçevci modern revizyonizmin yok edilmesi için ilkeli mücadeleyi kesmemeleri gerektiğini düşünmektedir.

«... modern revizyonizmi ara vermeden teşhir etmek için yapılan açık ve ilkeli polemiğin, revizyonizm ideoloji olarak bütünüyle toprağa gömülene kadar sürdürülmesi gerektiği düşüncesindeyiz...Mücadelemiz sonucunda kazandığımız mevzilerden geri çekilmek bizim için bir kayıp ve revizyonistler için ileri bir adım olurdu.

«... Sovyet Hükümeti kendi girişimiyle bizimle diplomatik ilişkileri kesmişken ve bize karşı iğrenç anti-Marksist eylemlere girişmişken yalnızca Kruşçev'in şahsı uzaklaştırıldığı için bütün bunları görmezlikten gelmemize imkan yoktur. Bu ne Marksist bir tavırdır, ne de egemen bir devlete yakışır.

«Bu nedenlerden, Çu En-Lay, yoldaşın, Sovyet Partisi ve Hükümetinin 7 Kasım Bayramına bir heyet yollamamız için yapacağı muhtemel bir çağrıyı kabul etmemizi öğütleyen önerisine karşı olduğumuzu belirtmek zorundayız.»

Partimizin bu gizli mektubuna karşı da Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi küçümseyici bir tavır takındı. Çin yönetimi bu mektubu hiç bir zaman cevaplandırmadı ve yoldaşça bir anlayışla yapılmış, akla yatkın uyarıları dikkate almadı.

Çu En-Lay, Çin Partisi ve Hükümetinin bir heyetinin başında, Brejnev'in iktidara gelişini selamlamak için 7 Kasım 1964'de Moskova'ya gitti. Ama olayların gösterdiği gibi, yeni Sovyet yönetimi ile uzlaşma ve uyuşma görevinde

başarı sağlayamadı ve Çin'e döner dönmez Çin yönetimi, Sovyetler Birliği ile polemiğe yeniden girişmek zorunda kaldı.

Böylelikle, Kruşçev'in düşüşü ile ilgili olaylar hakkındaki Partimizin tutumu ve değerlendirmesinin doğru, Marksist-Leninist olduğu açığa çıktı. Tersine, Çin yönetiminin, Sovyetler Birliği yeni revizyonist yönetimi ile ilgili değerlendirmesi ve ona karşı tavrı uzlaşmacı, oportünist ve bütünüyle hatalıydı. Bununla birlikte Çin yönetiminin doğru tavır takınmaması ve özeleştiri yapmamasına rağmen, ideolojik görüş ayrılıklarının derinleşmesine rağmen, Partimiz Çin Komünist Partisi ile dostluk ve işbirliği bağlarını güçlendirmek için mücadelesini sürdürdü çünkü bunun, revizyonizme ve emperyalizme karşı ortak mücadelede Çin yönetiminin sağlam tutum izlemesine yardımcı olacağını umut ediyordu.

5. Arnavutluk Emek Partisi, aramızda ortaya çıkan çelişkilerden bağımsız olarak, Çin'in içinde bulunduğu güç durumları hesaba katarak, Çin Komünist Partisi ve Çin halkına bu güçlükleri aşmada samimi olarak yardım etmek isteyerek, özellikle görüşlerimizin aynı olduğu siyasi ve ideolojik sorunlarda Çin'i kararlılıkla desteklemeyi sürdürdü.

Partimiz, Mao Zedung'un kendisinin isteği ile Kültür Devrimini destekledi. Mao Zedung, Çin'in çok büyük bir tehlikeyle karşı karşıya olduğunu ve sosyalist güçlerin mi, yoksa revizyonist güçlerin mi Çin'de zafer kazanacağının hala belli olmadığını söyledi. (Arnavutluk Partisi ve Hükümeti heyetiyle Mayıs 1966'da yapılan bir görüşmenin tutanağından). Arnavutluk Emek Partisi, Çin'e, büyük sarsıntılar geçirdiği ve birleşik emperyalist-revizyonist cephe tarafından vahşi saldırıya uğradığı tehlikeli bir dönemde yardım etti. Arnavutluk Emek Partisi, partide ve iktidarda ana noktaları ele geçirmiş olan kapitalist ve revizyonist

unsurların tasfiyesi için Kültür Devrimi'nin genel çizgisini destekledi. O, bunu, bu devrimin temelinde olan birçok ilke sorununda ve kullanılan yöntemlerde aynı düşüncede olmamasına rağmen yaptı. Partimiz, Kültür Devrimi'nin, işçi sınıfının ve onun öncüsü Komünist Partisi'nin önderliğinde gerçek devrimci mücadele yolunu bulacağına inanarak Kültür Devrimi'ni destekledi. Bütün Büyük Kültür Devrimi dönemi, Çin'de sosyalizm için çok güç bir dönemdi ve bu ülkede karmaşık ve kargaşa içinde bir ortam egemendi. Bu durum burjuva demokratik devriminin ilerletilmesi için mücadele dönemi boyunca ve 1949'dan sonra, Çin'in devrimin daha sonraki gelişmesinde izlemesi gereken yolda, Çin Komünist Partisi içinde ilkelere aykırı olarak süren hizipçi mücadelenin mantıki sonucuydu.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin yüce fikirleri ve Marksist-Leninist ideoloji Çin Komünist Partisi için, Çin'in somut koşullarındaki eyleminin ekseni, bir pusula, bir örnek olmaları gerekirken olmadı. Sonuçta Partinin Marksist-Leninist çekirdeği dahi tehlikeli bir eklektizme itildi. Bu, Marksist-Leninist olmayan değişik görüşlere sahip hiziplerin, kişilerin ve grupların iktidar için kargaşa içinde sınırsız bir mücadelesine yol açtı. Bu, Çin'de sosyalizmin temellerinin kurulmasını ciddi biçimde engelledi. Çin Komünist Partisi'nin ve Çin Devletinin içine düştüğü, siyasi, ideolojik ve örgütsel bu kargaşa sonucunda kapitalist ve revizyonist unsurlar Parti, iktidar ve ordu içinde kilit mevzileri ele geçirdiler. Mao Zedung'un kendisinden esinlenen ve onun önderlik ettiği Kültür Devrimi işte bu koşullarda patlak verdi.

Arnavutluk Emek Partisi, Kültür Devrimi'nin genel stratejisini destekledi. Partimizin, bu devrimin her bir taktiğini değil, stratejisini desteklediğini vurgulamak istiyoruz. Partimiz, Çin'de sosyalizm davasını kararlılıkla savundu, kardeş Çin halkının, Çin Komünist Partisi'ni ve dev-

rimi savundu. Ama Partimiz iktidarı yeniden ele geçirmek için açık ya da gizli biçimde, hatta bazan silahlarla çatışan ve birbirine giren anti-Marksist grupların hiç birinin hizipçi mücadelesini asla desteklemedi.

Çoğu durumda Kültür Devrimi, anlayış ve eylem olarak, proletarya diktatörlüğünün kurulması için mücadele eden işçi sınıfının gerçek partisinin önderlik etmediği ve ilkelere uygun olmayan bir mücadele olarak gelişti. Bu hizipçi gruplar arasındaki çatışmaların sonucunda Çin'de iktidar burjuva ve revizyonist grupların eline geçti.

Şimdiki Çin yönetimi, kendi arzusuna göre ve kendisine özgün nedenlerden dolayı Arnavutluk Emek Partisi'ni Kültür Devrimi'ni mahkum etmeye zorladı ve zorlamaktadır. Arnavutluk Emek Partisi bu buyruğu hiç bir zaman kabul etmeyecektir. Partimiz ve dünyadaki bütün devrimciler, Çin Komünist Partisi'nin bu Kültür Devrimi'nin gerçek bir incelemesini yapmasını beklemektedir. Çin Komünist Partisi'nin bu devrimi yönlendiren düşünceler, bunu yapan ve yöneten grup ve kişiler, bu devrimin karşı çıktığı kişiler hakkındaki gerçeği söylemek ve bu konularda çok açık tavır takınmak cesareti göstermesini beklemektedir. Çin Komünist Partisi yönetimi bununla ilgili hiç bir şey yapmadı, çünkü olayların Marksist-Leninist gerçek yorumu düşüncesi onu korkuya itmektedir.

6. Birçok konuda ilke planında görüşleri Çin görüşlerinden ayrı olmasına rağmen Arnavutluk Emek Partisi, uluslararası alanda Çin'i kesinlikle ve açıkça savunmak için pek çok çaba sarfetti. Sosyalist Arnavutluk Birleşmiş Milletler'de Amerikan emperyalizmi ve müttefiklerinin karşısında Çin Halk Cumhuriyeti'nin meşru haklarının verilmesi için uzun ve ısrarlı diplomatik mücadele yürüttü.

Çin, diğer ülkelerle ilişkilerinde kapalı bir siyaset izliyordu. Partimiz yönetimi, Çin Halk Cumhuriyeti'nin daha aktif bir dış siyaset yürütmesini, başta komşu ülkeler ol-

mak üzere değişik ülkelerle siyasi, ekonomik, kültürel vs. temas ve ilişkilerini genişletmesini arzuladıklarını özel durumlarda ve tamamen yoldaşça Çin yöneticilerine belirttiler. Bizim görüşümüze göre bu, Çin'in kendisinin ve dünyada sosyalizm ve devrim davasının yararına olacaktı. Ama Çin yönetimi Arnavutluk'un bu isteğini uygun bulmadı ve onunla ilişki kurmak isteyen birçok devlete karşı değişik nedenler bularak ayrı kalmayı yeğ tuttu.

7. 1968'de o sırada Siyasi Büro Üyesi, Başbakan Yardımcısı ve Savunma Bakanı olan Bekir Balluku'nun başkanlığında bir Arnavutluk parti ve hükümet heyeti Çin'e gitti. Bu heyetin görevi, Arnavutluk'un savunma yeteneğini güçlendirmek için Çin yönetiminden yardım istemekti.

Burada Çu En-Lay, Çin yönetiminin görüşünü Bekir Balluku'ya açıkça anlattı. Buna göre, küçük bir ülke olan Arnavutluk'un ağır silahlara ihtiyacı yoktu ve Çin'den hangi yardımı alırsa alsın dıştan bir saldırıya karşı, özellikle Sovyet sosyal-emperyalizminin ve Amerikan emperyalizminin saldırısına karşı kendi güçleriyle kendisini savunamazdı. Bu nedenle Çu En-Lay'a göre bir yabancı saldırıya karşı koymak için Arnavutluk'un tek bir yolu vardı: Ülke içinde partizan savaşı taktiğini uygulamak, Yugoslavya ve Romanya ile bir askeri ittifaka girmek.

Heyetimiz Arnavutluk'a döndüğü zaman Bekir Balluku, Çu En-Lay'ın önerisini Siyasi Büro'ya götürdü. Parti Merkez Komitesi Siyasi Büro'su, Çu En-Lay'ın karşı-devrimci ve Arnavutluk'a düşman önerisini oybirliğiyle reddetti ve teşhir etti. Biçimsel olarak Siyasi Büro'nun kararına katılan Bekir Balluku, Çu En-Lay'ın önerisine sözde karşı çıktığını söyledi; ama daha sonraki olaylar, Bekir Balluku'nun gerçekte Çin yönetiminin önerisiyle bütünüyle aynı düşüncede olduğunu ve Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti'ne karşı bu düşmanca stratejik plânı gerçekleş-

tirmek için gizlice faaliyet gösterdiğini ortaya çıkardı.

Bu aynı tez, altıncı 5 yıllık plan (1976-1980) için Çin'in Arnavutluk'a ekonomik yardım anlaşmasını imzalamak üzere Pekin'de bulunan Arnavutluk heyetine, Temmuz 1975'te Çu En-Lay tarafından yeniden önerildi. Heyetimiz bunu yeniden kesinlikle reddetti.

Partimiz yönetimi, Çu En-Lay'ın bize kabul ettirmek istediği askeri ittifak önerisini, askeri ittifaklar aracılığıyla sosyalist Arnavutluk'u savaş kışkırtıcısı komploların tuzağına düşürmek, Sovyet sosyal-emperyalizminin ve Amerikan emperyalistlerinin istediği gibi Balkan bölgesini bir barut fıçısı haline dönüştürmek amacını güden gerici bir çaba olarak değerlendirdi.

Yugoslavya ile Romanya'nın, Çin yönetiminin bu planlarından haberdar olup olmadığını bilmiyoruz. Ama Çin yönetiminin, Balkan işlerine karışmak, Avrupa'nın bu çok hassas bölgesinde ortalığı karıştırmak ve savaş kıvılcımını çakmak için bugün daha ateşli çabalar göstermekte olduğunu görüyoruz. Ama biz, Balkan halklarının birbirine karşı çıkmayı hiç bir zaman kabul etmeyeceklerine, ne Amerikan emperyalizminin, ne Rus sosyal-emperyalizminin, ne de Çin hegemonyacılığının aleti olmayı kabul etmeyeceklerine inanıyoruz.

Çin yönetiminin bu gerici davranışları ve Partimizin bunun karşısındaki muhalefeti, ülkelerimiz arasındaki ilişkilerde daha sonra çok ciddi sonuçlar yarattı.

Partimiz, Çin'in iç işlerine hiç bir zaman karışmadı. Ama Çin yönetimi, bazı bilinen durumlarda Arnavutluk'un iç işlerine suç işleyerek karıştı. Bu olayları gerektiği zaman açığa vuracağız. Çin yönetiminin Arnavutluklu hainlerle işbirliği yaparak giriştiği bu mahkum edilen eylemleri başarıyla sonuçlansaydı, Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti, onun bağımsızlığı ve egemenliği yok edilmiş olacaktı.

8. Partimiz Çin ile kardeşçe işbirliğini güçlendirmek için çalışırken, bütün Marksist-Leninist parti ve güçlerle de ortak bir cephe içinde emperyalizme, modern revizyonizme ve gericiliğe karşı mücadeleyi Çin ile birlikte geliştirmek ve şiddetlendirmek için uğraşırken; Çin ise herşeye kendi penceresinden bakıyor, başkalarına egemen olmak, onlara kendi strateji ve taktiklerini zorla kabul ettirmek istiyordu.

Olayların gelişimi, Çin Komünist Partisi'nin Kruşçevcilere karşı siyasi ve ideolojik mücadelesinin sağlam temeller üzerine oturmadığını, gerçekte Marksizm-Leninizmi, devrimi ve halkların kurtuluşunu savunmak amacını izlemediğini daha iyi gösteriyordu. Bu mücadele yalnızca pragmatik amaçlarla ve bencil çıkarlar uğruna yürütülüyordu. Bu, Nikson'un Pekin'e yaptığı resmi ziyaretle damgalanan Çin stratejisindeki köklü değişiklikte ortaya çıktı.

Kendisini, Çin'in en yakın müttefiki olarak kabul eden Arnavutluk, 1971 yaz mevsiminde, Kissinger'in Pekin'e gizli bir ziyaret yaptığını, yabancı basın ajanslarının bütün dünyaya yaydığı haberden öğrendi. Kissinger ile gizli pazarlıklar yürütülmüştü. Bunlar, Çin siyasetinde köklü bir değişikliği gösteriyorlardı. Başka durumlarda olduğu gibi bu olayda da söz konusu olan büyük bir siyasi dönüş, stratejik çizgide bir değişiklik olmasına rağmen, Çin Komünist Partisi ve Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti daha önceden Arnavutluk Emek Partisi ve Arnavutluk Hükümetiyle görüşerek onların düşüncelerini almayı yararlı bulmadı. Başkalarının itirazsız kendilerine uymaları gerektiğini düşünen Çin yönetimi, işleri olup bittiye getirme siyasetini sürdürdü.

Nikson'un Pekin'e ziyareti Çin ve Amerikan elçileri arasında o güne dek Varşova'da süren görüşmelerin ilerletilmesi değildi. Çin yöneticilerinin öne sürdüğünün tersine bu ziyaret «halk diplomasisi»ni geliştirmek ya da Ame-

rikan halkıyla temas kurmanın yolunu açmak için yapılmamıştı. Bütün bunlar partimiz için açıktı. Nikson'un Pekin ziyareti Çin hesabına yeni bir siyasetin temellerini atıyordu.

Nikson'un ziyaretiyle Çin, dünyanın yeniden paylaşılması için emperyalist ittifaklar ve rekabetler oyununa giriyor, burada kendisi de bir yer tutmak istiyordu. Bu ziyaret, Çin'in Amerikan emperyalizmi ve müttefikleriyle yakınlaşma ve işbirliği yolunu açıyordu. Amerika Birleşik Devletleri'yle ittifakın başlatılması, aynı zamanda Çin yönetiminin gerçek sosyalist ülkeleri, Marksist-Leninist hareketi, devrimi ve halkların ulusal kurtuluş mücadelesini terk ettiğini belirtiyordu.

Çin yönetimi ile Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Nikson arasında Pekin'de yapılan bu buluşma ve ittifak, Amerika Birleşik Devletleri Vietnam'a karşı emperyalist yağma savaşını sürdürdüğü bir sırada kahraman, kardeş Vietnam halkını katletmek ve Vietnam'ı yakıp yıkmak için atom bombası dışında bütün çağdaş savaş araçlarını kullandığı bir sırada yapılıyordu. Bu korkunç ittifak ve Çin-Amerikan buluşması halklar için feci sonuçlar taşıyan, mahkum edilmesi gereken davranışlardı.

Çin'in dış siyasetinde bu tehlikeli dönüşü gören Arnavutluk Emek Partisi Merkez Komitesi, bundan dolayı 6 Ağustos 1971 tarihinde Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne uzun bir mektup yolladı. Çin Halk Cumhuriyeti'nin kendisinin çıkarlarına, devrimin ve sosyalizmin çıkarlarına aykırı olan bu dönüşümü kesinlikle onaylamadığını belirtti.

Bu mektupta şunlar da yazılıydı:

«... Nikson'u Pekin'de kabul etme kararınızın temelsiz ve uygunsuz olduğunu düşünüyoruz. Bunu onaylamıyoruz ve desteklemiyoruz. Nikson'un Çin'i ziyaretinin halklar, devrimciler ve değişik ülkelerden komünistler tarafından da

anlaşılmayacağını ve onaylanmayacağını düşünüyoruz.

«... Yeminli bir komünist düşmanı olarak, halklara saldıran bir katil olarak, en kara Amerikan gericiliğinin temsilcisi olarak tanınan Nikson'un Çin'e çağrılması pek çok olumsuz özellik göstermektedir ve devrimci hareket ve davamız için çok kötü sonuçlar getirecektir.

Nikson'un Çin'e gelmesi ve onunla yapılan görüşmeler sıradan kişilerde, halklar ve devrimcilerde Amerikan emperyalizmi hakkında, onun stratejisi ve siyaseti hakkında zararlı hayaller yaratmamazlık edemez.

«... Nikson'la yapılan görüşmeler, Çin Komünist Partisi'nin Sovyet hainlerini Amerikan emperyalizminin müttefiki ve suç ortağı olarak teşhir etme yolunda yürüttüğü bütün mücadeleyi ve büyük polemiği değerden düşürmek için revizyonistlere bir silah vermektedir.

Çin'in Amerikan emperyalizmine karşı tutumunu kendilerinin izlediği ihanet ve işbirliği çizgisi ile özdeşleştirmek için revizyonistlere silah vermektedir. Kruşçevci revizyonistler, sahte anti-emperyalizm bayrağını yükseltmek ve anti-emperyalist güçleri kendi peşlerine takmak amacıyla demagoji ve yalanları yoğunlaştırmak olanağını bulacaklardır.

«... Amerikan Başkanı'nın Çin'e ziyareti sıradan kişilerde sorular, hatta yanlış anlamalar yaratabilir. Bu kişiler, Çin'in Amerikan emperyalizmine karşı tutumunu değiştirdiği ve süper devletler arasındaki oyuna katıldığı şüphesine kapılabilirler.

«... Stratejimiz, emperyalizme ve sosyal-emperyalizme karşı ortak bir cephede mücadele eden halklarla, dünyanın bütün devrimcileriyle sıkı ittifakı öngörmektedir. Yoksa hiç bir şekilde sözde Amerikan emperyalizmine karşı Sovyet sosyal-emperyalizmiyle bir ittifakı, hiç bir şekilde sözde Sovyet sosyal-emperyalizmine karşı Amerikan emperyalizmiyle bir ittifakı öngörmemektedir.»

Mektup şöyle bitmektedir:

«Arnavutluk Emek Partisi'nin çizgisi ve tavırları tutarlı ve değişmeyen ilkelere her zaman uygun olacaktır. Amerikan emperyalizmine ve Sovyet revizyonizmine karşı uzlaşmadan ve ısrarla mücadele edeceğiz.»

Mektup, Emek Partimizin bir kardeş partiye yaptığı uyarıların «yoldaşça anlayışla inceleneceğine ve doğru biçimde ele alınacağına» olan inancı belirtiyordu.

Bu mektup karşısında da Çin yönetimi olağan tutumunu izledi. Cevap vermeye tenezzül etmedi. Böylelikle yalnızca büyük devlet hastalığını göstermekle kalmadı, aynı zamanda partimizin Marksist-Leninist kanıtlarıyla, doğru ve ilkeli kanıtlarıyla karşı karşıya gelmekten korktuğunu da gösterdi. Mektubumuzdan iki ay sonra Arnavutluk Emek Partisi 6. Kongresi toplandı. Bu toplantıya çağrılan Çin heyetiyle karşılıklı görüşler açıklamak ve karşılıklı tavırları aydınlatmak için bu, iyi bir fırsattı. Ama karşılıklı danışmayı ve görüş ayrılıklarının görüşmeler yoluyla çözümünü reddetme çizgisini sürdüren Çin yönetimi, kardeş partiler arasındaki uluslararası ilişkilerin bütün uygulamasına zıt bir tutumu bir daha takındı. Partimiz kongresine bir heyet göndermemek için bazı saçma nedenler buldu. Pratik olarak o andan itibaren Çin Komünist Partisi, Partimizle temaslarını tek yanlı olarak seyrekleştirdi, iki parti arasındaki ilişkileri bütünüyle biçimsel ilişkilere dönüştürdü.

Çin stratejisindeki değişiklik, Çin'in Komünist Partisi'ndeki iç mücadeleyle gerçekleşti. Bu parti içinde derin çelişkiler vardı, «yüz çiçek ve yüz akım» çiçekleniyordu; yönetimde Kruşçev yanlıları, Amerikan yanlıları, oportünistler ve devrimciler bulunuyordu. İşte bu, Amerikan emperyalizmine, modern revizyonizme ve uluslararası gericiliğe karşı Çin Komünist Partisi'nin kararsız, oportünist ve çelişkili tavırlarını, siyasi çizgisindeki peşpeşe değişiklikleri açıklamaktadır. 1962-1972 arasında 10 yıl içinde Çin siyaseti-

nin ekseni üç defa değişti. Başlangıçta Çin Komünist Partisi, «Amerikan emperyalizmi ve mütefiklerine karşı, Sovyet revizyonistleri ve diğerleriyle dahi birleşik cephe» stratejik formülüne sarılıyordu. Daha sonra Çin Komünist Partisi, «Amerikan emperyalizmi, Sovyet revizyonizmi ve değişik ülkelerdeki gericiliğe karşı bütün ülkeler proletaryası ve devrimci halklarının çok geniş birleşik cephesi» sloganını attı. Nikson'un Çin'e yaptığı ziyaretle Çin stratejisi, yeniden «geniş birleşik cepheden» söz etmekte ve bu sefer bu cepheye Sovyet sosyal-emperyalizmine karşı Amerika Birleşik Devletleri dahil «birleştirilecek bütün güçleri» sokmaktan söz etmektedir.

9. Amerikan emperyalizmi ile yakınlaşma ve Amerika Birleşik Devletleri'yle müttefiklerine açılma siyasetinden sonra Çin Komünist Partisi yönetimi, anti-Marksist ve karşı-devrimci «Üç Dünya» teorisini ilan etti. Bu teoriyi devrimin bir stratejisi olarak sundu ve Marksist-Leninist komünist harekete ve dünyanın bütün halklarına bu teoriyi genel mücadele çizgisi olarak kabul ettirmeye çalıştı.

Arnavutluk Emek Partisi ve aynı zamanda Çin Komünist Partisi, modern revizyonizme ve özellikle Kruşçev revizyonizmine karşı ortaklaşa mücadele ederlerken «baba parti» ve «oğul parti» olmadığı ilkesine dayandılar, her partinin bütün konularda kendi görüşlerine sahip olmak hakkı olduğunu, bir partinin bu sorunları ancak Marksizm-Leninizm açısından ele alırsa gerçekten komünist, devrimci bir parti olacağını vurguladılar. Çin Komünist Partisi her alanda bu ilkeleri ve kuralları çiğnedi. Çin Komünist Partisi, Çin'in Amerikan emperyalizmi ve dünya gericiliği ile birleşerek vardığı karşı-devrimci dönüşü bütün devrimcilere dayatmak, emperyalizm, günümüzde uluslararası durum, ittifaklar vb. hakkındaki anti-Marksist görüş ve incelemelerini kesin ve karşı çıkılmaz gerçekler olarak devrim ve kurtuluş hareketinin bütününe kabul ettirmek istemektedir.

Çin Komünist Partisi ve Çin Hükümetinin, çoğu durumda uluslararası sorunları Marksizm-Leninizm, devrim ve halkların kurtuluş mücadelesi çıkarları açısından ele almadıklarını uygulamalar göstermektedir. Çin Siyaseti faydacı (pragmatist) bir siyasettir ve strateji ve taktiği böyle kaldıkça başka türlü olamaz. Bu nedenle bütün dünya, Çin stratejisi ve siyasetinde bütünüyle ters yüz oluşları gördü ve gelecekte görecektir. Bu dönüşler Marksizm-Leninizm gibi sunulmaktadır, ama gerçekte bunlar anti-Marksist dönüşlerdir. Çin'i bir emperyalist süper devlet yapmak için Amerikan emperyalizmi, Sovyet sosyal-emperyalizmi ve dünya sermayesi ile ittifaklar yolunda büyük Çin devletinin çıkarlarına hizmet eden dönüşlerdir.

Şu anda, Çin'in bir süper devlet olma planı, yoğunlaşmış ifadesini kötü ünlü «Üç Dünya» teorisinde bulmaktadır. «Üç Dünya» teorisi, Marksizm-Leninizmin yerine oportünist, revizyonist ve anarko-sendikalist düşünce ve tezlerin eklektik bir karışımını koymaya çalışmaktadır. Bu teori, burjuvazi ve emperyalizmle birleşmeyi önererek, proletaryanın devrimci ruhunu ve sınıf mücadelesini boğmaya çalışmaktadır. Devrim için zamanın gelmediğini söyleyen tezleriyle «Üç Dünya» teorisi statükoyu, kapitalist, sömürgeci ve yeni sömürgeci baskı ve sömürü durumunu korumak istemektedir.

Çin, bugün tek tehlike ve tehdit olarak gördüğü Sovyet sosyal-emperyalizmine karşı, sözde ulusal bağımsızlığı savunma adına, halklardan ekonomik, toplumsal, ulusal kurtuluş mücadelesinden vazgeçmelerini, Amerikan emperyalizmi ve eski sömürgeciler olan batının diğer kapitalist devletleri önünde boyun eğmelerini istemektedir. Çin, Avrupa proleteryasını kapitalist boyunduruk altında tutmak ve diğer ülkelerin halklarını ezmek ve sömürmek için kurulmuş olan Ortak Pazar ve Avrupa Birliği'ni güçlendirmek istemektedir. Süper devletlerin silahlanma yarışını kışkırtan,

Amerikan emperyalistlerinin savaş araçları olan NATO ve diğer askeri paktları destekleyen «Üç Dünya» teorisi emperyalist dünya savaşını teşvik etmektedir.

«Üç Dünya» teorisi, Çin'in «üçüncü dünya» diye adlandırdığı ülkeler üzerindeki hegemonya kurma amacını gizlemeye çalışan bir sis perdesidir. Çin'in kendisini «üçüncü dünya» içine dahil etmesi ve uluslararası alanda bunun öncülüğünü yükümlenmesi raslantı değildir. Çin yönetiminin «bağıntısızlar»la arasını düzeltmesi ve onları da koltuğunun altına almak istemesi raslantı değildir.

Sözde «üçüncü dünya» için, «sevgisini» ve «ilgisini» ilk olarak belirten Çin yönetimi değildir. Bu «dünya»nın ülke ve halklarına egemen olmak ve onları boyunduruğa almak için emperyalistler, sosyal-emperyalistler ve diğer yeni sömürgeciler, Çin yönetiminden çok önce «üçüncü dünya» hakkında değişik teoriler geliştirdiler. Dolayısıyla Çin yönetimi, uluslararası durumda Mao Zedung'un yapmış olduğu bu sözde nesnel incelemeden çıkarak, bu teoriyi 1974'ten itibaren ortaya koyduğunu boşuna öne sürüyor. Herkesin bildiği gibi «üçüncü dünya» hakkındaki teori, dünya gericiliğinin yarattığı bir teoridir. Arnavutluk Emek Partisi ve Arnavutluk hükümeti, «üçüncü dünya» hakkındaki teorik ve pratik spekülasyonları, özgürlük ve bağımsızlık için savaşan halkları ezmeyi amaçlayan ırkçı, yeni sömürgeci, burjuva - kapitalist manevra ve komplolar olarak 1960'dan, hatta daha önceden itibaren uluslararası alanda mahkum etmiştir.

Çin yöneticilerinin «Üç Dünya» teorisine katkıları, «üçüncü dünya»nın emperyalizm ile uzlaşması gerektiğini gösteren «kanıtlamalar»dan başka bir şey değildir. Onlar, «üçüncü dünya»nın Amerikan emperyalizmi ve diğer emperyalistler ile ittifakını, bunların yardımını elde etmek ve Çin'i bir emperyalist süper devlet haline getirmek için öngördüler.

Bu nedenle bu teorinin Çinli mucidine ya da onu sa-

vunanlara saldıran Arnavutluk Emek Partisi değildir. Tersine, Arnavutluk Emek Partisi'ne ve Arnavutluk Emek Partisi'nin dünya gericiliğinin bu teorisine karşı mücadelesine, onun Afrika, Asya, Latin Amerika halklarının bağımsızlık ve örgürlüğüne destek için yürüttüğü mücadelesine önceden saldıranlar işte tam olarak bu teorinin mucidi ve savunucularıdır.

«Üç Dünya» teorisinin uygulanması, Çin yönetimini «şeytan»la bile birleşmeye, Amerikan emperyalistleri ve Avrupa tekelcileri ile birleşmeye, faşistler ve ırkçılarla, krallar ve feodallerle, en azgın militarist ve savaş kışkırtıcıları ile birleşmeye götürdü. Çin yönetimi, Pinochet ve Franko'yu, Hitlerci ordunun ve Japon kraliyet ordusunun eski nazi generallerini, Mobutu ve eli kanlı krallar gibi ünlü canileri, Amerikan patronları ve çokuluslu şirketlerin başkanlarını kendisine müttefik seçti.

Bu anti-Marksist çizgi, Çin yönetimini Tito, Carillo ve diğer revizyonistlerle birleşmeye götürdü. Çin yönetimi eskiden Tito'ya karşıydı, şimdi ise onunla birleşti. Bu, Çin yönetiminin Marksist-Leninist ilkelere sahip olmadığını ve çizgisindeki tutarsızlıkları göstermektedir. Ama Partimiz Çin yönetimine şunları söylüyor: Tito'yla şimdiki birleşmeniz ve Balkanlarda kurmaya çalıştığınız şüpheli ittifaklar, Balkan halkları için, Yugoslav, Arnavut, Yunan, Türk vb. halkları için büyük bir tehlike oluşturmaktadır. Arnavutluk, Çin yönetiminin Balkanlarla ilgili plan ve emellerini iyi biliyor. Bu nedenle dünya halkları, bu bölgedeki Çin entrikalarına karşı uyanık olmak zorundadır.

10. Arnavutluk Emek Partisi, iki parti arasında ortaya çıkan ve zamanla büyüyen ayrılıkların Marksist-Leninist biçimde çözümlenmeleri için elinden gelen her şeyi yaptı.

Arnavutluk Emek Partisi Merkez Komitesi, Çin yönetiminin sistemli biçimde mektuplarımızı cevaplamadığını ve Arnavutluk'a resmi heyet göndermediğini gördü, Çin yöne-

timi ile ideolojik görüş ayrılıklarının büyük boyutlar kazanmakta olduğunu da farketti. Bu nedenle O Çin yönetimi ile yoldaşça görüşmelere girişmek için yaptıkları ile yetinmedi, yeni çabalara girişti.

Nitekim Ocak 1974'te Partimiz Merkez Komitesi, Çin Komünist Partisi Merkez Komitesine, Parti ve Hükümetimizden bir heyeti Çin'e yollamak ve orada zirve görüşmeleri yapmak önerisini götürdü. Bu ziyaretin, mümkünse 1974'ün ilk altı ayı içinde yapılmasını belirtti. Ama Çin yönetimi, Partimizin önerisini görünüşte kabul etmesine rağmen, gerçekte Pekin'e heyet yollamamıza karşı çıktı. Önceleri Çin yönetimi, heyetimizin 1974'ün ikinci yarısında gidebileceğini bildirdi, daha sonra bu ziyareti 1975'in ilk yarısına erteledi ve nihayet Pekin'de krallar ve prensler, türlü gericiler ve faşistler törenlerle karşılanır ve ağırlanırken bu sorunu sessizce geçiştirip görüşmelerin yolunu kapattı. Çin yönetiminin anti-Marksist yolunda inatla yürüdüğü açıktır. Partimiz ve ülkemizle ilişkilerinde Çin yönetiminin büyük devlet şovenizmi anlayışını kendine rehber edindiği, çizgisinin ve buyruğunun koşulsuz kabul edilmesini istediği açıktır.

İşte bu koşullarda Çin yönetimi her türlü teması reddederken, bütün tartışma ve danışmadan kaçarken, kibirlilik ve kaba güçle Marksist-Leninist harekete «Üç Dünya» teorisini zorla kabul etirmeye çalışırken Arnavutluk Emek Partisi ne yapmalıydı? Çin Komünist Partisinin anti-Marksist çizgisini kabul edip, kendi kendisini inkâr mı etmeliydi? Emperyalizme ve modern revizyonizme karşı mücadeleden vazgeçip devrimin, sosyalizmin, halkların özgürlük ve bağımsızlığının düşmanlarıyla mı birleşmeliydi? Marksist-Leninist devrimcilerden ayrılıp oportünistler ve gerici burjuvazi ile mi birleşmeliydi? Halkların, süper devletlere ve onların kendi içlerindeki ajanlarına karşı yürüttüğü ulusal kurtuluş mücadelesini desteklemekten vaz mı geçmeliydi

Arnavutulk Emek Partisi, kararlılıkla, yılmadan sürekli izlediği doğru devrimci çizgisine ve Marksizm-Leninizme sadık kaldı. Arnavutluk Emek Partisi'nin 7. Kongresinde sunulan işte bu Marksist-Leninist çizgidir. Bu kongrede Arnavutluk Emek Partisi başlıca güncel uluslararası sorunlarla ilgili, devrim ve halkların kurtuluş mücadelesi ile ilgili görüşlerini ve tavrını açıkladı. Diğer kongrelerinde olduğu gibi Partimiz 7. Kongrede de, proleter enternasyonalizmi anlayışı ile, Marksist-Leninist hareketin sorunlarıyla da ilgili görüşlerini açıkladı. Partinin oybirliğiyle onayladığı 7. Kongrenin çizgisi, ülkemizin bütün iç ve dış siyasetinin temelini oluşturmaktadır.

Partimizin bu Marksist-Leninist çizgisi, sosyalist Arnavutluk'un bağımsız siyaseti, Arnavutluk halkının kararlı ve ilkeli tavırları, Çin yönetiminin anti-Marksist büyük devlet çizgisi ve siyaseti ile çelişmişti ve çelişmektedir. Çin Komünist Partisi Merkez Komitesinin ve Çin Hükümetinin Arnavutluk düşmanı eylem ve tavırlarının gerçek ve esas nedeni, Arnavutluk'a sivil ve askeri bütün yardımların keyfi biçimde kesilmesine yol açan nedenler işte bunlardır.

Bu, özellikle Arnavutluk Emek Partisi 7. Kongresinden sonra ortaya çıktı. Çin yönetimi kardeş partiler arasındaki ilişkilerin bütün kurallarını çiğneyerek telaşa düştü ve Partimizi Çin'e, Çin Komünist Partisi'ne ve Mao Zedung'a saldırmakla suçlayıp, Partimizin 7. Kongresine saldırdı.

Çin yönetiminin suçlaması bütünüyle asılsızdır. 7. Kongrenin hepsi yayınlanmış olan belgelerini okumak yeter. Herhangi bir kişi bu belgelerde ne Çin'e, ne Çin Komünist Partisi'ne, ne Mao Zedung'a karşı hiç bir saldırının olmadığını kolaylıkla görebilir. Arnavutluk Emek Partisi Merkez Komitesi, 24 Aralık 1976 tarihinde Çin Komünist Partisi Merkez Komitesine yolladığı bir mektupla, Partimizin nasıl ve nerede Çin'e ve Mao Zedung'a saldırmış olduğunun kendisine gösterilmesini istedi. Çin yönetimi geleneğine uy-

gun olarak bugüne kadar hiç bir cevap vermedi.

Ama sorun gerçekte var olmayan «saldırılarda» değildir. Çin yönetiminin 7. Kongreye karşı öfkesi ve kibiri, Partimizin Çin'in anti-Marksist tez ve görüşlerini, karşı-devrimci «Üç Dünya» teorisini benimsememesinden gelmektedir. Gerçek Marksist-Leninist parti olarak Arnavutluk Emek Partisi, sorunları tartışmayı kabul eder, ama hiç kimseden ele alacağı meseleler ve kongrelerinde görüşlerini nasıl belirleyeceği hakkında hiç bir emir ve talimat almamıştır. Bu nedenle Arnavutluk Emek Partisi, küçük ya da büyük, Çin Komünist Partisi ya da başka bir partiye kendi içişlerine karışmak ve neyi nasıl yapacağını kendisine buyurmak hakkını vermedi ve vermez.

11. Çin Komünist Partisi yönetimi, çizgisinde, stratejisinde ve kişilerinde bir dizi değişiklik yaptı. Arnavutluk Emek Partisi, Çin Komünist Partisi yönetiminden uzaklaştırılan şu ya da bu grubun ya da şu ya da bu kişinin savunuculuğunu hiç bir zaman yapmadı. Her olay ve bu yönetimin her kişisi ve grubu hakkında bizim kendi görüşlerimiz oldu ve vardır. Bu doğaldır.

Şimdiki Çin yönetimi, Çin Komünist Partisi'nin başında yapılmış olan değişikliklerle ilgili faaliyetini Arnavutluk Emek Partisi'nin desteklemesini çok istedi. Bunu yapmadığımız için bizim Lin Biao ve «Dörtler» grubunun taraftarı olduğumuz sonucuna vardı. Her ikisinde de yanılmaktadır. Zaten, Çin yönetimini Arnavutluk'a yardımı kesmeye iten ve itiraf edilmeyen siyasi, ideolojik nedenlerden bir tanesi de budur. Şimdiki Çin yönetimi, Çin'de iktidarı ele geçirmek için, Marksist-Leninist olmayan bir yolda yürüttüğü gizli faaliyetini Partimizin desteklemesini istedi. Partimiz, Çin yönetiminin bu isteğini yerine getirmedi ve getirmeyecektir. Arnavutluk Emek Partisi Marksist-Leninist ilkeleri hiç bir zaman çiğnemez. O kimsenin oyuncağı olmadı ve asla olmayacaktır.

Çin'in Arnavutluk'a yardımı kesme kararının gerçek nedeni, Arnavutluk Emek Partisi ile görüş ayrılıklarında ve ideolojik, siyasi çelişkilerde, Çin yönetiminin kendi görüş ve çizgisini Arnavutluk Emek Partisi'ne zorla kabul ettirmek için giriştiği çabaların başarısızlığında yatmaktadır. İşte tam olarak Çin yönetimi sosyalist Arnavutluk'a boyun eğdiremediği içindir ki şimdi Arnavutluk'ta sosyalizmin gelişmesini engellemek ve intikam almak istemektedir. Ama bu eylemi ile, anti-Marksist ve karşı-devrimci yüzünü daha da açığa çıkarmaktadır.

*
* *

Çin yönetiminin sosyalist Arnavutluk'a kredi ve yardımları kesmesi, ne kadar önemli olursa olsun yalnızca Çin ile Arnavutluk arasındaki ilişkilerde bir aşama olmakla kalmaz. Bu eylem Çin'in Marksizm-Leninizme ve proleter enternasyonalizmine karşı tavır takındığını, şoven ve buyrukçu büyük devlet siyaseti benimsediğini ve izlediğini, hegamonyacı uygulamalara ve zorbaca, keyfi, süper devlet davranışlarına giriştiğini göstermektedir.

Bencil emellerini gerçekleştirmek için Çin'i dünya çapında merkezi bir güç haline getirmek için Çin yönetimi, «küçük ve orta ülkelerin savunucusu» olarak ortaya çıkıyor. Çin yönetimi, «dünya ekonomisinde haksız paylaşıma» karşı, «gelişmekte olan ülkelere karşı emperyalist güçlerin ekonomik ayrım uygulamasına» karşı ve «bu ülkelerin ulusal ekonomisinin gelişmesinin» yanında, «onların bağımsızlık ve egemenliğinin güçlendirilmesinin» yanında olduğunu, «büyüklerin küçükler üzerindeki zorbalığına karşı» mücadele ettiğini vb. söylemektedir. Oysa Çin yönetiminin Arnavutluk'a karşı düşmanca tavrı, Arnavutluk Emek Partisi onun orkestra şefi değneğine uymadığı için şimdiye kadar verilen yardım ve kredileri kesmesi Çin çizgisinin sahteliğini, Çin yönetiminin asla iyi

niyetli olmayan emellerini, «Üçüncü Dünya» halklarını ezmek ve boyunduruğa almak için, kendi isteğini ve eski, yeni sömürgecilerin isteğini onlara zorla kabul ettirmek için yutturmaya çalıştığı yalanları açıkça ortaya koymaktadır.

Çin'in kendisinin Amerikan emperyalizmi ve dünya kapitalizminden büyük yardım ve krediler aldığı ve Mobutu ve benzerleri gibi bunların ajanlarına kendisinin kredi ve yardım verdiği bir sırada sosyalist Arnavutluk'a yardımı kesen Çin yönetimi, dünya kamuoyuna açıkça şunu göstermektedir: Çin yönetimi gerçek bir sosyalist ülke ile ideolojik olarak anlaşmış değildir, ama sosyalizmin düşmanlarıyla, gericilerle anlaşmıştır ve ittifak yapmaktadır. O, sosyalist düzene karşıdır, emperyalizmin ve sosyal-emperyalizmin egemenliğinden, büyük devlet şovenizminin baskı ve zorbalığından kurtulmak isteyen ülkeler ve halklara karşıdır.

Çin yöneticilerine şunları söylemek istiyoruz: İdeolojik anlaşmazlık ve ayrılıkları, ülkemizle devletten devlete ilişkiler alanına da yaydınız. Bu şekilde, Arnavutluk halkı gibi Çin halkının da uğrunda o kadar mücadele verdiği Arnavutluk-Çin dostluğuna büyük zarar verdiniz. Görüş ayrılıklarını açığa vurdunuz ve açık polemiğe giriştiniz. Bu meydan okumayı kabul ediyoruz ve polemikten çekinmiyoruz. Ama anti-Marksist ve Arnavutluk'a karşı bütün düşmanca eylemlerinizden, Çin halkı ve Arnavutluk halkı önünde, bütün dünya kamuoyu önünde, bütünüyle siz sorumlusunuz.

Arnavutluk halkının, Çin halkının ve bütün uluslararası kamuoyunun, Çin'in Arnavutluk'a yardım ve kredileri kesmesi ile ilgili olarak Partinizin ve hükümetinizin ve Arnavutluk Partisi ve hükümetinin görüşlerini öğrenmesi ve değerlendirmesi için, Zeri i Popullit gazetemizde bu mektubu ve Çin Hükümetinin notasını yayınlayacağız. Umarız siz de Renmin Ribao gazetesinde bizim mektubumuzu yayınlarsınız. Bu, Çin'in eskiden desteklediği bir uygulamadır.

Arnavutluk Emek Partisi, Arnavutluk Hükümeti ve hal-

kı, halklar arasında bir dostluk olan Arnavutluk-Çin dostluğunu korumak için mücadele edecektir. Ellerinde olduğu ölçüde Arnavutluk ile Çin arasında olağan devletler arası ilişkilerin korunması için uğraşacaklardır. Onlar Çin halkının Arnavutluk'un tutumunu gerektiği gibi değerlendireceğine ve aynı zamanda Çin yönetiminin Arnavutluk düşmanı faaliyetlerini de düşüneceğine kesinlikle umutludurlar.

Çin yönetimi, Arnavutluk'un boyun eğip kendisine teslim olacağını ya da başkalarına el uzatıp saygınlığını kaybedeceğini düşünerek Arnavutluk'a ekonomik ve askeri yardımı durdurdu. Ama Çin yönetimi, Arnavutluk Emek Partisi'ni ve Arnavutluk halkını, onun kararlılığını, onun gücünü ve onun birliğini henüz iyi tanımamış.

Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti ve Arnavutluk halkı, başında Enver Hoca yoldaş bulunan Arnavutluk Emek Partisi'nin tutarlı yönetiminde kendi öz güçlerine dayanarak sosyalizmin inşası tarihi görevini sonuna kadar şerefle yürütecek; Arnavutluk gibi emperyalizmin ve revizyonizmin kuşatması altındaki küçük bir ülkenin dahi başarıyla sosyalizmi kurmasına, savunmasına ve onu sürekli ilerletmesine imkan sağlayan Marksist-Leninist ideolojinin yenilmez ve bitmez tükenmez canlılığını dünya proletaryası ve bütün dünya halkları önünde daha iyi gösterecektir.

Arnavutluk hiç kimseye asla teslim olmayacaktır, sonuna kadar Marksizm-Leninizme ve proleter enternasyonalizmine sadık kalacaktır. Arnavutluk, Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in ölümsüz öğretilerinin aydınlattığı sosyalizm ve komünizm yolunda durmadan ilerleyecektir.

Başında Emek Partisi bulunan Arnavutluk halkı, devrim ve halkların kurtuluş mücadelesini, onların özgürlük, bağımsızlık ve toplumsal ilerleme için savaşını kararlılıkla ve sürekli olarak destekleyecektir. O, Amerikan emperyalizmine, Sovyet Sosyal Emperyalizmine, modern revizyonizme ve dünya gericiliğine karşı sonuna kadar uzlaşmazca

mücadele edecektir. Arnavutluk, geçmişte ne başkasının önünde eğildi, ne de boyun büktü. Bunu ne bugün ne de yarın yapacaktır.

Çin yönetiminin tezleri ve entrikaları başarısızlığa uğrayacaktır. Onun, Arnavutluk'a karşı girıştiği gerici davranış bütün dürüst insanların bilincinde tepki yaratmaktadır. Sosyalist Arnavutluk kuşatma altındadır, ama yalnız değildir. Çünkü dünya proletaryasının, özgürlüğe aşık halkların ve bütün dünya üzerindeki dürüst kişilerin saygı ve sevgisine sahiptir. Bu saygı ve sevgi durmadan çoğalacaktır. Davamız haklıdır! Sosyalist Arnavutluk zafer kazanacaktır!

ARNAVUTLUK EMEK PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ
ARNAVUTLUK SOSYALİST HALK CUMHURİYETİ
BAKANLAR KURULU

Tiran, 29 Temmuz 1978

Çin hükümetinin Arnavutluk ile ekonomik ve askeri işbirliği anlaşmalarını tek yanlı kaldırması, iki ülke arasında resmen yapılmış anlaşmaları keyfi biçimde çiğnemesi, sosyalist ekonomimiz için çok sayıda önemli projeleri tamamlamadan bırakması, uzmanları geri çekmesi ve diğer deliller Çin yönetiminin iyice belirlenmiş bir siyasi ve ideolojik çizgisini yansıtmaktadır. Bunlar, Çin yönetiminin Marksizm-Leninizmden ve proleter enternasyonalizmi ilkelerinden sapmasının, Amerikan emperyalizmine, uluslararası sermayeye ve gericiliğe yakınlaşmasının ve onlarla işbirliğinin, uluslararası alanda devrimci ve kurtuluş güçlerine yardım ve destekten elçekmesinin, Çin'in bir emperyalist süper devlet haline gelme amaçlarının bir sonucudur...

Şimdiki Çin yönetimi, kendi arzusuna göre ve kendisine özgün nedenlerden dolayı Arnavutluk Emek Partisi'ni Kültür Devrimi'ni mahkum etmeye zorladı ve zorlamaktadır. Arnavutluk Emek Partisi bu buyruğu hiç bir zaman kabul etmeyecektir.

10. Lira